

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2020/36097107977462276

**DAŇOVÉ ÚNIKY V OBLASTI DPH A MOŽNOSTI ICH
ELIMINÁCIE**

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

**DAŇOVÉ ÚNIKY V OBLASTI DPH A MOŽNOSTI ICH
ELIMINÁCIE**

Diplomová práca

Študijný program: Daňovníctvo a daňové poradenstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Marcela Rabatinová, PhD.

Bratislava 2020

Bc. Lenka Zrebná

Pod'akovanie

Veľmi rada by som sa poďakovala vedúcej mojej diplomovej práce Ing. Marcele Rabatinovej, PhD. za jej prejavujúcu ochotu, milý postoj, cenné rady a pripomienky, vďaka ktorým mohla byť vypracovaná táto práca.

ABSTRAKT

ZREBNÁ, Lenka: *Daňové úniky v oblasti DPH a možnosti ich eliminácie.*- Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Marcela Rabatinová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2020, 65s.

Cieľom záverečnej práce je objasniť teóriu danej problematiky daňových únikov na DPH a zhodnotiť opatrenia na úrovni EÚ a vybraných krajín, ktoré prispievajú k ich eliminácii. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 7 grafov, 22 tabuliek a 3 schémy.

Prvá kapitola je venovaná teoretickému vymedzeniu daňových únikov, tieňovej ekonomiky, daňovej medzery a prístupov jej merania. Rovnako porovnáva členské štáty Európskej únie v objeme únikov v oblasti DPH.

V druhej časti práce je charakterizovaný hlavný cieľ, ktorý dopĺňajú jednotlivé čiastkové ciele. Ďalšia kapitola je venovaná metodike práce a metódam skúmania, konkrétne objasňuje použité postupy, ktoré sú nevyhnutné k vyhodnoteniu výsledkov tejto práce.

Výsledkom riešenia danej problematiky je zhodnotenie vývoja odhadov daňovej medzery v celej Európskej únii, na Slovensku, ale aj v dvoch vybraných krajinách, a to konkrétne v Poľsku a Španielsku. Záverečná kapitola tiež posudzuje účinnosť opatrení EÚ a týchto štátov, ktoré bojujú proti únikom v oblasti DPH a v neposlednom rade podáva odporúčania, ktoré by prispeli k minimalizácii týchto nelegálnych aktivít.

Kľúčové slová:

DPH, daňový únik, medzera na DPH, karuselové podvody, opatrenia na elimináciu daňových únikov.

ABSTRACT

ZREBNÁ, Lenka: *Tax evasion in the area of VAT and possibilities of their elimination.*- University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Supervisor of thesis: Ing. Marcela Rabatinová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2020, 65p.

The goal of final thesis is to clarify the theory of the issue of VAT evasion and sum up measures at the level of European Union and selected countries, which contribute to their elimination. The thesis is divided into 4 chapters. It contains 7 graphs, 23 tables and 3 diagrams.

The first chapter is devoted to the theoretical definition of tax evasion, shadow economy, tax gap and approaches of their measurement. It compares Member States of the European Union in the content of VAT evasion.

In the second part of the thesis, we characterize the main objective, which complement the individual partial objectives. The next chapter is devoted to the methodology of work and methods of investigation, specifically it explains the used procedures, which are necessary to evaluate the results of this thesis.

The result of the solution of this issue is an evaluation of development of the tax gap estimation in European Union, Slovakia, but also in two selected countries -Poland and Spain. The final chapter also provides evaluation of efficiency of measures in EU and selected Member States, which fight against VAT evasion and last but not least, chapter gives recommendations that would help to minimise these illegal activities.

Key words:

VAT, tax evasion, VAT gap, MTIC fraud, measures to eliminate tax fraud.

O B S A H

Úvod.....	1
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	3
1.1 Definície daňových únikov.....	4
1.2 Teoretické vymedzenie DPH v daňovom systéme	5
1.3 Daňové úniky v oblasti DPH	6
1.3.1 Karuselové podvody.....	8
1.4 Tieňová ekonomika a daňové úniky ako jej súčasť	9
1.5 Meranie daňových únikov	12
1.5.1 Meranie daňových únikov v oblasti DPH pomocou daňovej medzery	13
1.5.2 Prístupy k meraniu daňovej medzery	17
1.6 Daňové úniky na DPH v členských štátoch Európskej únie	19
2 Cieľ práce	22
3 Metodika práce a metódy skúmania.....	24
4 Výsledky práce a diskusia	25
4.1 Boj proti daňovým únikom v oblasti DPH na úrovni EÚ	25
4.1.1 Prijaté opatrenia na úrovni EÚ.....	28
4.2 DPH medzera a opatrenia na boj proti daňovým únikom v oblasti DPH vo vybraných štátoch EÚ.....	31
4.2.1 Analýza DPH medzery a prijaté opatrenia v Poľskej republike	31
4.2.2 Analýza DPH medzery a prijaté opatrenia v Španielsku	36
4.3 DPH medzera a opatrenia na boj proti daňovým únikom v oblasti DPH v SR....	41
4.3.1 Analýza daňovej medzery na DPH a vplyv daňových únikov na výšku príjmov štátneho rozpočtu	41
4.3.2 Akčný plán boja proti daňovým únikom 2012-2016	44
4.3.3 Kontrolný výkaz.....	47
4.3.4 Ostatné nástroje boja proti únikom na DPH.....	49

4.3.5	Akčný plán boja proti daňovým únikom 2017-2019, e-Kasa.....	51
4.4	Navrhované opatrenia na boj proti daňovým únikom v oblasti DPH	52
	Záver	56
	Zoznam použitej literatúry	60

Úvod

V súčasných podmienkach globalizujúceho hospodárskeho prostredia sa pre podvodníkov neustále otvárajú nové a nové formy nelegálnych aktivít. Už len samotný vznik únikov na daniach zreteľne vplýva na deficit verejných financií, keďže tým štáty prichádzajú o zdroj vlastných príjmov. Daňové úniky tak pre krajiny predstavujú sťaženie riadenia efektívnej hospodárskej politiky, kedy ich následky môžu vyvrcholiť až bankrotom štátu.

Daň z pridanej hodnoty (DPH) tvorí najdôležitejšiu časť príjmov štátnych rozpočtov jednotlivých štátov, avšak svojou zložitou a možnosťou vrátenia nadmerného odpočtu dáva priestor na rozsiahle straty v podobe daňových únikov, ktoré vnímame ako veľmi závažný celospoločenský problém. DPH tak v súčasnosti môžeme vyhodnotiť ako najrizikovejšiu časť daňového systému.

Po vyvrcholení veľkej hospodárskej krízy, kedy sa mimoriadne zvýšila medzera na DPH, Európska únia kladie na úniky čoraz väčší dôraz. Tieto nelegálne aktivity sa tak stali stredobodom pozornosti všetkých členských štátov.

Zintenzívnené daňové úniky v oblasti DPH sú tiež výsledkom voľného pohybu tovarov a služieb v EÚ, kedy daňové subjekty môžu „zneužiť“ diery v legislatíve jednotlivých členských štátov. Boj proti únikom si vyžaduje efektívnu spoluprácu a informovanosť medzi daňovými úradmi, policajnými zbormi nielen v rámci krajiny, ale aj medzi členskými štátmi.

Európska komisia neustále poukazuje na závažnosť a dôležitosť problematiky daňových únikov na DPH a apeluje na efektívnu výmenu informácií medzi krajinami. Odhaduje, že ročne členské štáty „vdaka“ týmto nelegálnym aktivitám strácajú až 138 miliárd EUR, čím chýba v rozpočtoch až 11% potencionálne vybraného príjmu plynúceho z tejto dane. Povinnosťou pre každú jednu krajinu je dnes preto aplikovanie takých pravidiel a opatrení, ktoré by úniky na týchto daniach čo najúčinnnejšie a najefektívnejšie eliminovali, v najlepšom prípade úplne zabránili ich možnému vzniku.

Cieľom našej diplomovej práce je poskytnúť reálny prehľad o vývoji či príčinách vzniku daňových únikov v oblasti DPH v EÚ, v SR a v dvoch vybraných členských štátoch. Účelom je rovnako zhodnotiť účinnosť vybraných prijatých opatrení na boj proti únikom.

Práca je rozdelená do 4 kapitol, pričom prvá časť podáva teoretický základ riešenej problematiky tieňovej ekonomiky a daňových únikov v oblasti DPH, a to najmä definuje daňovú medzeru či dnes vo svete rozšírené karuselové podvody. Kapitola poukazuje

rovnako na základné princípy merania spomínanej medzery. Takisto porovnáva jednotlivé členské štáty EÚ v objeme daňových únikov na DPH.

Súčasťou druhej a tretej kapitoly je metodika a metódy skúmania, ktoré slúžia na dosiahnutie v tejto časti stanoveného hlavného cieľa.

Posledná súčasť diplomovej práce nesie názov „Výsledky práce a diskusia“. Jej náplňou je zhodnotiť, akú účinnosť a efektivitu priniesli konkrétne prijaté opatrenia jednak samotnou EÚ, ale aj vládou Slovenskej republiky a vládami nami vybraných členských štátov. Voľbou boli tie krajiny, ktoré dokázali s únikami v oblasti DPH bojovať čo najlepšie. Práca tiež dopodrobna analyzuje vývoj odhadov daňovej medzery v EÚ, ale aj spomínaných štátov za posledných 10 rokov.

V SR bolo významným okamihom prijatie Akčného plánu boja proti podvodom, ktorý si hlbšie priblížime práve v tejto poslednej kapitole. V rámci tohto balíka opatrení bol prijatý kontrolný výkaz, ktorý značne dopomohol v eliminácii únikov. Dôležitým momentom pre verejné financie Slovenska bolo tiež prijatie e-Kasy. Na záver práca ponúka rôzne možnosti a príležitosti, ktoré by z nášho pohľadu minimalizovali dané nelegálne aktivity a charakteristiku nových opatrení, ktoré sa chystá EÚ v blízkej budúcnosti zaviesť.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Fenomén globalizácie môžeme v súčasnosti pozorovať takmer vo všetkých oblastiach spoločenského života. Jeden z jeho dôsledkov bol aj rozmach medzinárodného podnikania, teda rozvoj cezhraničného obchodu medzi jednotlivými krajinami. Prinieslo to samozrejme množstvo pozitív, no na druhej strane globalizácia znamenala aj nárast podvodného konania, a to najmä daňového. Preto Európska únia (ďalej „EÚ“) sa snaží tomuto trendu čeliť čo v najväčšej miere. Na základe spomínaného faktu boli jednotlivé členské štáty nútené prispôbiť svoje daňové systémy danému vývoju.

Podľa všeobecnej terminológie, ktorú používajú aj inštitúcie EÚ, a to najmä Komisia, definujeme v sfére daní tri základné protiprávne formy konania, no je nutné poznamenať, že na Slovensku nie sú tieto formy zafinované legálne:

Schéma č.1: Základné protiprávne formy konania v oblasti daní

Zdroj: vlastné spracovania podľa BABČÁK, Vladimír a kol. *Daňové úniky a daňové podvody a práve možnosti ich predchádzania (inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva)*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach- ŠafárikPress, 2018. 1 s. ISBN: 978-80-8152-661-9.

Široký uvádza, že „Tax avoidance“ predstavuje vyhýbanie sa plateniu dani legálnym spôsobom, a to napríklad tým, že sa využívajú nedostatky v legislatíve. Pod „Tax evasion“ rozumieme daňový únik, čo znamená nezaplatenie dane, ale nelegálnym spôsobom, za ktorý je daňový subjekt potrestaný.¹

Pojmy daňový únik a daňový podvod si mnoho ľudí zamieňa. Rozdiel je v tom, že „Tax fraud“ predstavujú najmä techniky, ako sa môžu realizovať daňové úniky.²

Z medzinárodného hľadiska môžeme tieto protiprávne formy konania chápať ako závažný problém krajín, keďže svojim negatívnym ovplyvňovaním príjmov štátneho rozpočtu obmedzujú základné funkcie krajín. Za hlavnú motiváciu vzniku trestnoprávných aktov na daniach považujeme nesúlad medzi prirodzeným odporom subjektov vyhnúť sa

¹ ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teórie: s praktickou aplikáciou*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, 241 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8.

² BURÁK, Emil – RYBANSKÁ, Blanka. *Daňové podvody v praxi: I. diel*. S.l.: [s.n.], [2017], 245 s. ISBN 978-80-973000-9-8.

daniam alebo ich minimalizovať a medzi štátom, ktorého elementárnym cieľom je naplniť rozpočet.

Klasifikácia daňových únikov môže byť odlišná podľa uhla pohľadu autora. Je dôležité poznamenať, že nie je jednoduché vymedziť samotný pojem daňový únik, a to tým, že existuje rôzne názvoslovie, preklad a poňatie kontextu rôznych autorov.³

V našej práci sa zameriavame na daňové úniky, ktoré si priblížime v nasledujúcej podkapitole.

1.1 Definície daňových únikov

Značne veľké množstvo peňazí končí v daňových rajoch, a preto v období, keď viacero štátov má svoje rozpočty v deficite, sa problematika daňových únikov stáva veľkou hospodárskou a politickou výzvou. Daňové úniky sa vyskytujú na strane priamych, ale aj nepriamych daní. V najvyššej miere ich môžeme pozorovať pri nepriamych daniach, a to z dôvodu konštrukcie DPH či vysokých sadzieb pri spotrebných daniach.⁴

Pojem daňový únik sa vyskytuje tak v akademickom prostredí, tak aj medzi laickou verejnosťou. Všeobecne platnú definíciu však nájdeme ťažko. V odbornej literatúre autori daňový únik definujú odlišne, ale zhodujú sa, že únik obsahuje prvok protiprávnosti. Môžeme ho napríklad charakterizovať ako zámerné neplnenie daňovej povinnosti.

Komisia EÚ uvádza, že daňový únik obsahuje nezákonné prvky, pri ktorých je daňová povinnosť zatajovaná alebo sa neberie na vedomie, čo znamená, že daňový subjekt zaplatí nižšiu daň, ako určuje daňový zákon, a to tým, že neprizná príjmy alebo utají dôležité informácie pred štátmi.

Zubaľová definuje daňový únik ako snahu daňových subjektov vyhnúť sa daňovej povinnosti, a to na základe nelegálnej činnosti, najčastejšie pri nepriznaní príjmov v daňovom priznaní. Tieto úniky majú takmer rovnaké účinky v porovnaní s korupciou.⁵

Daňové úniky môžu vzniknúť z rôznych dôvodov. Podľa Lenartovej môžeme klasifikovať nasledovné príčiny ich vzniku:

---

³ MARTINEZ, Jean-Claude. *Daňový únik*. 1. vyd. Praha: HZ Editio, 1995, s. 30-40. ISBN 80-901918-3-5.

⁴ ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky v Slovenskej republike: možnosti ich eliminácie vybranými opatreniami*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. 16 s. ISBN 978-80-8168-603-0.

⁵ ZUBAĽOVÁ, Alena – GERULOVÁ, Lukrécia – GEŠKO, Martin. *Daňové teórie a ich využitie v praxi: daňová teória a politika II. 2. preprac. a dopl. vyd.* Bratislava: Iura Edition, 2012, 122-123 s. ISBN 978-80-8078-487-4.

Tabuľka č.1: Základná charakteristika príčin vzniku daňových únikov

Druh príčin	Charakteristika
Spoločensko-politické	nesúhlas s daňovou politikou štátu, verejná mienka (je dôležité, či únik je považovaný len ako ľahký priestupok alebo ako ťažký zločin)
Ekonomické	vyspelosť štátov (v rozvojových krajinách sú veľmi vysoké úniky)
Daňovo-technické	mechanizmus zdanenia, existencia daňovej kontroly, miera zaťaženia
Psychologické	závislosť od charakterových vlastností jednotlivých daňovníkov
Legislatívne	kvalita platných zákonov, výška trestu pri vykonaní úniku
Sociálno-etické	daňová etika v krajine

Zdroj: vlastné spracovanie podľa LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Faktory vzniku daňových únikov*. Ekonomické rozhľady. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, 2000, 29(3), 241-255. ISSN 0323-262X.

V našej diplomovej práci sa budeme konkrétne zaoberať daňovými únikami na dani z pridanej hodnoty (DPH), a preto, aby sme mohli ďalej skúmať danú problematiku, považujeme za dôležité objasniť základnú charakteristiku tejto dani.

1.2 Teoretické vymedzenie DPH v daňovom systéme

Je potrebné vyzdvihnúť, že daň z pridanej hodnoty je najvýznamnejší a neustále rastúci príjem štátov. Táto daň v Slovenskej republike predstavuje viac ako 50% zo všetkých príjmov štátneho rozpočtu. Taktiež je druhým najdôležitejším príjmom rozpočtov verejnej správy (po sociálnych odvodoch). Zaraďujeme ju do skupiny nepriamych daní. Považujeme ju za viacstupňovú, ale aj univerzálnu, keďže zdaňuje všetky tovary a služby. Pri dovoze tovaru je správcom dane colný úrad.

V základnom mechanizme DPH musíme rozoznávať daň na vstupe pri nákupe, ktorá je po splnení podmienok odpočítateľná. Daňou pri predaji tovarov alebo služieb je daň na výstupe, ktorú platiteľ musí zahrnúť do ich cien dodania. Vlastná daňová povinnosť potom vznikne, ak je daň na výstupe vyššia ako daň na vstupe. Rovnako budeme pracovať s názvom

nadmerný odpočet, ktorý môže platiteľovi vzniknúť vtedy, ak odpočítateľná daň presiahne celkovú daň na výstupe, a to za zdaňovacie obdobie, s výnimkou dane pri dovoze.⁶

Celý jej komplikovaný proces preto spôsobuje, že DPH je veľmi náchylná na daňové úniky, ktoré následne spôsobujú narušenie hospodárskej súťaže v rámci podnikateľského prostredia.⁷

DPH v Slovenskej republike upravuje Zákon č.222/2004 Z. z. o Dani z pridanej hodnoty. Na základe toho, že Slovensko je súčasťou Európskej únie, daná úprava spomínanej dane musí vychádzať z platnej legislatívy, konkrétne zo Smerníc Rady Európskej únie. Každý členský štát únie musí implementovať obsah smerníc do svojich právnych poriadkov. Za elementárny cieľ Európskej komisie považujeme odstránenie činiteľov, ktoré by mohli obmedziť prirodzenú hospodársku súťaž a zabrániť voľnému pohybu tovarov a služieb medzi štátmi v EÚ.

V našej diplomovej práci budeme viackrát pracovať s faktom, že tovary, služby, kapitál alebo pracovné sily prechádzajúce do iného členského štátu sú vo všeobecnosti oslobodené od dane a zdaňujú sa v členskom štáte, kde sa končí preprava. Existujú však samozrejme výnimky a rôzne podmienky, ktoré môžeme nájsť v zákone.

1.3 Daňové úniky v oblasti DPH

Ako sme už spomínali, naša práca je orientovaná na úniky v oblasti DPH. Transakcie vyúsťujúce k týmto únikom môžu nastať medzi dvomi zdaniteľnými osobami alebo medzi zdaniteľnými osobami a spotrebiteľmi. Úniky na DPH predstavujú mimoriadne závažný problém pre jednotlivé štáty EÚ. Dôvodom je najmä univerzálnosť tejto dane a tiež objem finančných prostriedkov, ktorý by mal byť z tejto dane vybraný.⁸

Niektoré prvky DPH by mali znížiť pravdepodobnosť nedodržiavania zákonov. Ako príklad môžeme uviesť fakt, že daň z pridanej hodnoty je vyrubovaná v každej fáze výrobného reťazca a tiež, že daň na vstupe sa vracia len platiteľom, čo umožňuje vyššiu kontrolu. Neodvedenie dani na určitom stupni má tendenciu zvyšovať výrobné náklady a

---

⁶ SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo: daňová teória a politika I. 2.* doplnené a prepracované vydanie. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 170-171s. ISBN 978-80-7478-867-3.

⁷ KUŠNÍROVÁ, Jana – RABATINOVÁ, Marcela – VÁLEK, Juraj. *Daňová politika a jej vplyv na efektívny výber daní a elimináciu daňových únikov- vybrané aspekty.* Praha: Wolters Kluwer, 2017. 17s. ISBN 978-80-7552-900-8.

⁸ BABČÁK, Vladimír a kol. *Daňové úniky a daňové podvody a práve možnosti ich predchádzania (inštitúmi daňového, obchodného a trestného práva).* Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach- ŠafárikPress, 2018. 11 s. ISBN: 978-80-8152-661-9.

odrádzať ostatné registrované subjekty, aby spolupracovali s tými, čo obchádzajú daňovú povinnosť.

Niektoré výskumy poukazujú na to, že so zvyšovaním sadzieb DPH dochádza k rastu únikov na tejto dani. Inými slovami, daňové príjmy stúpnu menej ako proporcionálne ku sadzbám daní.⁹

Podľa správca dane všeobecne rozlišujeme dve základné formy daňových únikov pri DPH, a to:

- skrytú (latentnú) formu,
- odhalenú formu.

Základným rozdielom je, že pri skrytej forme sa správca dane nemá možnosť dozvedieť o konaní činu, pričom pri odhalenej odkryl daňový únik a následne na základe opatrení vymáha daň.

Podľa spôsobu dosiahnutia primárneho cieľa úniku, teda získania finančnej výhody, môžeme úniky v oblasti DPH rozdeliť na nasledovné oblasti:

- daňové úniky na DPH spôsobené nadmerným odpočtom uplatneným neoprávneným spôsobom,
- daňové úniky v oblasti DPH pri obchádzaní registračnej povinnosti a úhrady dane (umelé zníženie výšky obratu; nesplnenie povinnej registrácie pre DPH) a pod.),
- daňové úniky na DPH, ktoré súvisia s vedením účtovnej evidencie (zriadenie nových spoločností len za účelom fakturácie; manipulácia s elektronickou kasou; manipulácia s cenou; v účtovníctve nezaevidovaná vystavená faktúra; použitie zníženej daňovej sadzby na nesprávny tovar a pod.),
- daňové úniky na DPH pri cezhraničných operáciách (karuselové podvody; fiktívne vývozy; nelegálny dovoz a následný predaj v tuzemsku bez zaplatenia dane a pod.),
- iné podvody (úmyselné nezaplatenie DPH; úniky vo forme zálohových platieb; bezodplatné dodanie tovaru zamestnancom bez toho, aby platiteľ tento tovar zdanil a pod.).¹⁰

---

⁹ European Commission (TAXUD). *Study to quantify and analyse the VAT Gap in the EU-27 Member States*. [online]. 2013. 90s. [cit. 2019.28.10.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/vat-gap.pdf

¹⁰ ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky v Slovenskej republike: možnosti ich eliminácie vybranými opatreniami*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. 54-56 s. ISBN 978-80-8168-603-0.

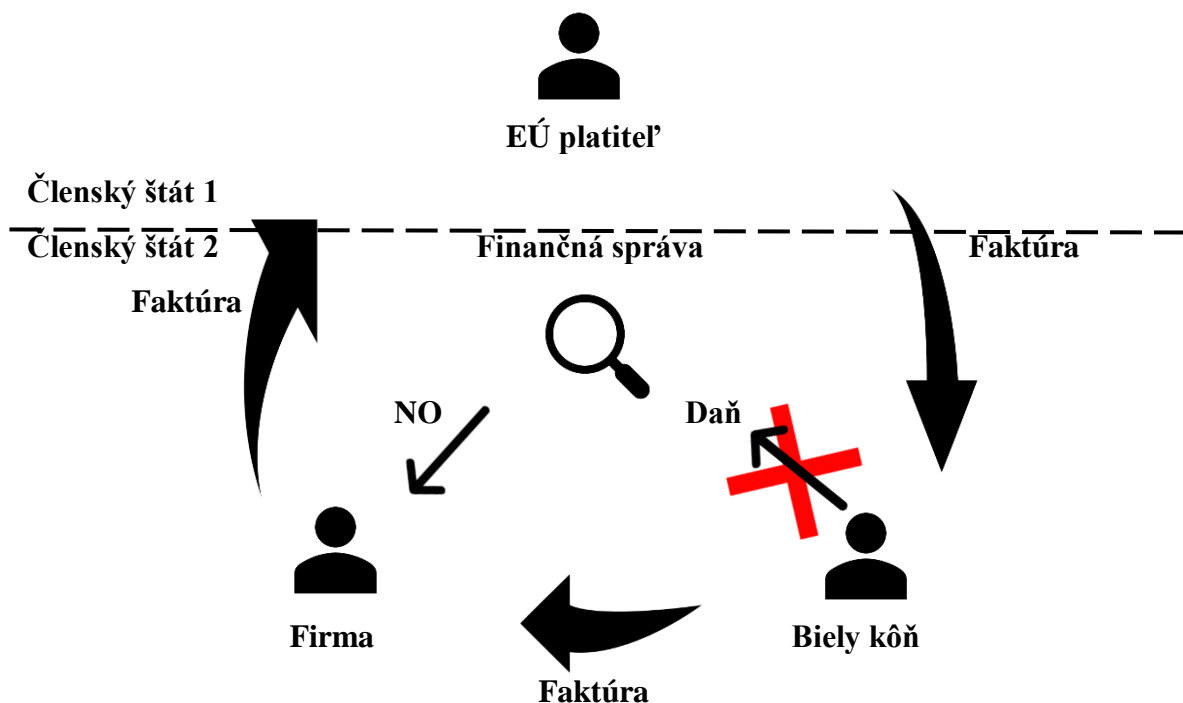
Medzi najčastejšie, najnebezpečnejšie a najťažšie odhaliteľné podvody na daniach pri cezhraničných operáciách patria jednoznačne karuselové podvody (Carousel Frauds), preto pokladáme za dôležité objasnenie tejto problematiky, ktorú si rozoberieme v nasledujúcej podkapitole.

1.3.1 Karuselové podvody

V zahraničnej literatúre sa môžeme stretnúť s označením „MTIC“ (missing trader intra-community frauds), čo v preklade znamená podvod zmiznutého obchodníka, pričom tento druh daňového úniku je chápaný ako zneužitie pravidiel a noriem v oblasti DPH v EÚ. Karuselové podvody taktiež poznáme pod názvom kolotočové alebo reťazové podvody.

Vo všeobecnosti môžeme karuselový podvod definovať ako presun tovaru alebo služby medzi organizovanými skupinami s tým, že daňová povinnosť nie je uhradená. Za základnú podmienku realizácie daného úniku považujeme, aby spoločnosti z dvoch rôznych členských štátov, ktoré medzi sebou uzatvárajú obchod, boli registrované za platiteľov DPH. Tieto krajiny využívajú mechanizmus, že tovary a služby dodané do iného členského štátu v rámci EÚ sú oslobodené od dane.

Schéma č.2: Opis fungovania karuselového podvodu

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Finančnej správy ČR

Ako sme už spomínali, pri karuselovom podvode je nutné zapojiť zahraničie. Predpokladajme, že biely kôň (missing trader) nakúpi tovar zo zahraničia. Členský štát 1 dodá do štátu 2 tento tovar bez dane. Biely kôň potom predá tovar spoločnej firme (v anglickej literatúre nazývanej ako buffer) s tuzemskou DPH a následne by mal odvieť túto daň do štátneho rozpočtu. Daná firma nakoniec predá tovar naspäť do zahraničia. Problém nastáva, keď v momente platby dane biely kôň zmizne a daná firma chce od štátu naspäť nadmerný odpočet (NO), pretože DPH už zaplatila v cene tovaru získaného od bieleho koňa a dodanie tovaru do zahraničia je oslobodené od DPH. Ak štát nepreukáže, že ide o daňový únik, môže sa dostať po vyplatení odpočtu až do mínusu. Keďže tovar bol opäť dodaný do členského štátu 1, celý mechanizmus karuselového podvodu sa môže zopakovať. Podľa toho je aj odvodený názov tohto činu- karuselové, teda kolotočové podvody.¹¹

V realite však nie je takýto karusel tvorený len tromi účastníkmi, ale ide o obrovský reťazec s desiatkami či stovkami participantov, preto karuselové podvody patria medzi najnebezpečnejšie ekonomické nelegálne aktivity. Štáty Európskej únie tým môžu prísť o stovky miliónov EUR. Odhalenie tohto podvodu si vyžaduje roky práce, no však medzi tým si firmy zakladajú nové a nové biele kone. Opatrenia, ktoré zabraňujú tejto činnosti si zhrnieme a zanalyzujeme vo výsledkoch práce.¹²

1.4 Tieňová ekonomika a daňové úniky ako jej súčasť

Daňové úniky spoločne s tieňovou ekonomikou zaraďujeme medzi ekonomické aktivity, ktoré sú v súčasnosti čoraz viac rozoberanou problematikou. Národné hospodárstvo môžeme rozdeliť na dve oblasti. Prvou časťou je regulované, tzv. oficiálne hospodárstvo, a tou druhou už spomínaná tieňová tzv. neoficiálna ekonomika. Následkom tohto konania je vznik daňových a odvodových únikov, ktoré oberú štát o obrovský balík peňazí. Samotná existencia tieňovej ekonomiky je nejasná, preto poznáme množstvo definícií a odlišných prístupov. V odbornej literatúre sa môžeme stretnúť s názvami ako „čierna“, „šedá“ alebo „skrytá“.¹³

Európska komisia (ďalej „EK“) definuje tieňovú ekonomiku ako: „hospodárske činnosti a príjmy z nich plynúce, ktoré obchádzajú alebo sa vyhýbajú vládny predpisom alebo zdaňovaniu.“

---

¹¹ ŠEFČÍK, Michael. *Karuselové podvody*. Praha: Leges, 2018, 25-27 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-252-3.

¹² FINANČNÁ SPRÁVA ČR. *Karusel (karuselový podvod)*. [online]. [cit. 2019.1.11]. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-pridane-hodnoty/kontrolni-hlaseni-DPH/karusel>

¹³ MEDVEĎ, Jozef a kol. *Daňová teória a daňový systém*. Bratislava: Sprint dva, 2009, 278-79 s. Economics. ISBN 978-80-89393-09-1.

Správa EK v nadväznosti na dokument „Biela kniha“ uvádza nasledovné delenie tieňovej ekonomiky:

Tabuľka č.2: Členenie tieňovej ekonomiky

✓	✓	✓	✓
Daňové úniky	Aktivity a peňažné	Nepeňažné ekonomické	Profesionálne ekonomické
spôsobené samostatne zárobkovými osobami, podnikmi a ekonomickými činnosťami.	operácie , ktoré sú zakázané právom trestu na základe obsahu (t.j. kriminálne aktivity).	aktivity , ktoré sú konané v domácnostiach na základe reciprocity.	aktivity , ktoré sa nachádzajú za hranicami právnych zákonov, vykonané ako zamestnanie (jediné alebo aj ako druhé).

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: MEDVEĎ, Jozef a kol. *Daňová teória a daňový systém*. Bratislava: Sprint dva, 2009, 278-79 s. Economics. ISBN 978-80-89393-09-1

Významnú úlohu v nelegálnej ekonomike značne zohrávajú daňové úniky. Na základe empirického výskumu môžeme tvrdiť, že veľkosť tieňovej ekonomiky priamoúmerne vplyva na objem daňových únikov, a teda na efektivitu výberu daní, pričom tento vplyv je negatívny.¹⁴

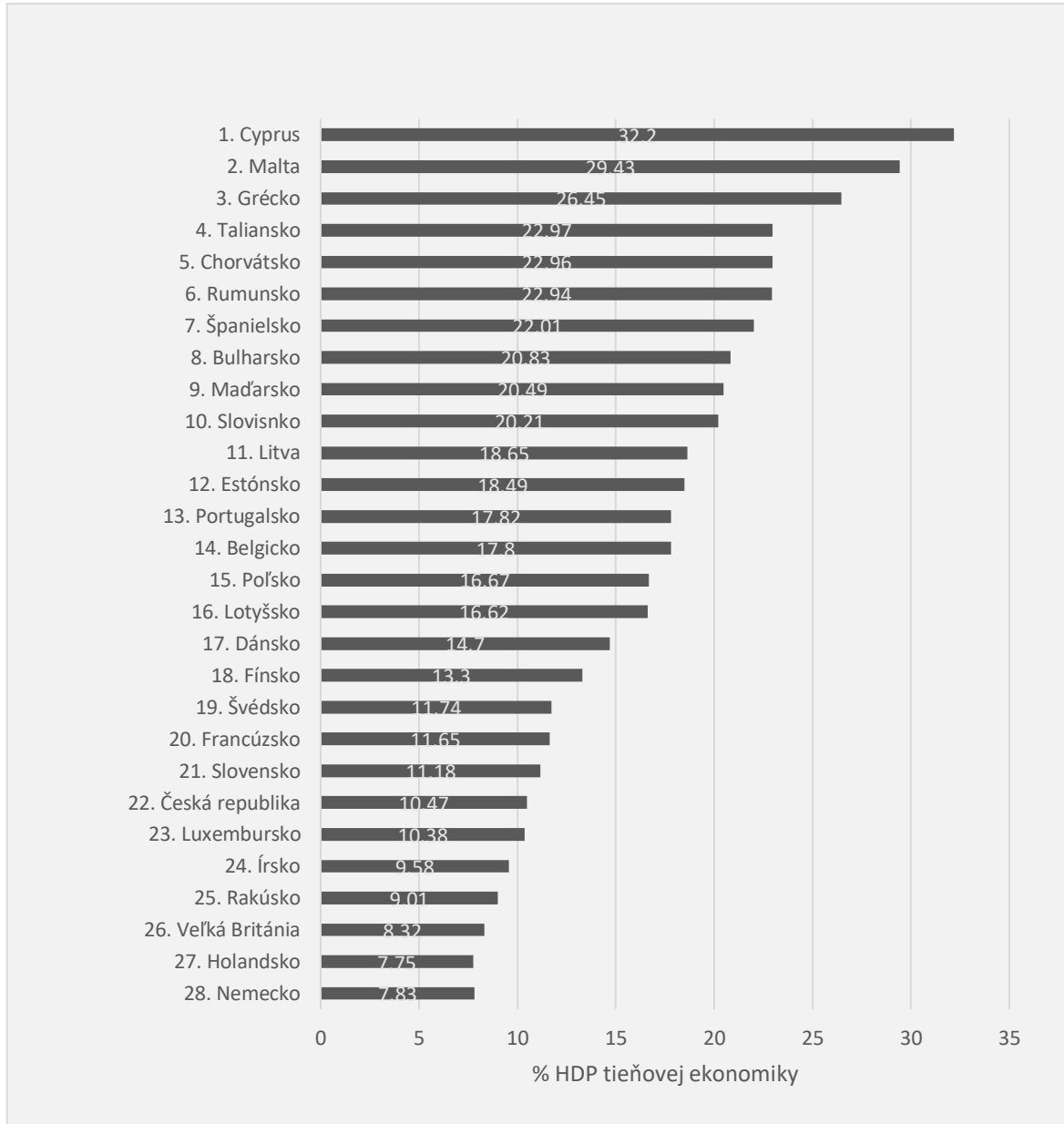
Keďže medzi veľkosťou skrytej ekonomiky a únikmi na daniach je koeficient korelácie približujúci sa k 1, môžeme potvrdiť, že medzi nimi existuje lineárna pozitívna závislosť. Z toho vyplýva, že štáty, ktoré vykazujú väčšie percento HDP tieňovej ekonomiky, majú väčší objem daňových únikov. Tie, ktoré sú naviazané na tieňovú ekonomiku, sú príčinou až 86% zo všetkých daňových strát, pričom zvyšok 14% súvisí napríklad s vedomým vyhýbaním sa daňovej povinnosti. Daný fakt preto spôsobil, že boj orientovaný proti daňovým únikom sa stal jednou z priorit Európskej únie.¹⁵

¹⁴ ZUBALOVÁ, Alena – BOÓR, Matej – KOČKOVIČOVÁ, Jana. *The Size of the Shadow Economy as an Indicator of Tax Collection Efficiency*. Ekonomické rozhľady: vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, 2019, 48(2), 125-140. ISSN 0323-262X.

¹⁵ KUŠNÍROVÁ, Jana – RABATINOVÁ, Marcela – VÁLEK, Juraj. *Daňová politika a jej vplyv na efektívny výber daní a elimináciu daňových únikov- vybrané aspekty*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 93-94s. ISBN 978-80-7552-900-8.

Hlavnými hnacími silami tieňovej ekonomiky sú nepriame dane, za ktorými nasleduje samostatná zárobková činnosť a nezamestnanosť. Ide teda zároveň aj o najúčinnnejšie politické možnosti na zníženie tieňovej ekonomiky.¹⁶

Graf č.1: Odhad tieňovej ekonomiky v štátoch EÚ v roku 2015 vyjadrený ako %HDP

Zdroj: vlastné spracovanie podľa MEDINA, Leonardo – SCHNEIDER, Friedrich: *Shadow Economies Around the World: What Did We Learn Over the Last 20 Years?* IMF Working paper. 2018 s. 69-76

Odhad tieňovej ekonomiky, ktorý je vyjadrený percentuálne k HDP, nám ukazuje predchádzajúci graf. Ako môžeme vidieť, tieňová ekonomika v Európskej únii dosahuje

¹⁶ SCHNEIDER, Friedrich., RACZKOWSKI, Konrad - MRÓZ, Bogdan. *Shadow economy and tax evasion in the EU*. 2015. Journal of Money Laundering Control, Vol. 18 No. 1, 34-51s. ISSN: 1368-5201.

najvyšší podiel v štátoch ako Cyprus, Malta či Grécko. Naopak, medzi štáty s najnižším podielom patrí Nemecko, Holandsko a Veľká Británia. Priemer tieňovej ekonomiky v rámci Európskej únie dosahuje 16,8 % z celkového produktu. Spolu to odhadovo predstavuje okolo dvoch triliónov EUR. Keďže v niektorých regiónoch siaha spomínaná ekonomika až k 30 % HDP, nepredstavuje to reziduálny problém krajín, ale je elementom ich výrobného systému. Ako sme už spomínali, daňové úniky sú súčasťou tieňovej ekonomiky. Na týchto únikoch sa približne vytráca 2 až 2,5% celkového produktu, čo po vypočítaní tvorí 13% obsahu tieňovej ekonomiky.

1.5 Meranie daňových únikov

Aby boj proti únikom mohol byť úspešný, je potrebné poznať množstvo finančných prostriedkov, ktoré v rozpočtoch kvôli únikom chýba. Je za tým pomerne zdĺhavý a komplikovaný proces, pričom výsledkom je len odhad týchto únikov. Poznáme tri hlavné dôvody, prečo je dôležité vedieť a študovať veľkosť daňových únikov:

Tabuľka č.3: Základné dôvody potreby poznať veľkosť daňových únikov

<p>narušenie hospodárskeho prostredia → niektorí daňovníci môžu získať konkurenčnú výhodu → povzbudzuje ostatných vyhnúť sa daniam</p>	<p>vplyv na efektívnosť daňového systému jednotlivých štátov → menší objem vybraných daní</p>	<p>strata daňových príjmov → výrazný vplyv na fiškálnu politiku vlády jednotlivých krajín</p>
--	---	---

Zdroj: vlastné spracovanie podľa IFP, 2012¹⁷

Väčšina členských štátov EÚ sa zaoberá otázkou merania únikov z dvoch hlavných príčin. Tou prvou je, že rozpočet Európskej únie sa financuje na základe zdroja, ktorý je založený na DPH. Vyššie daňové úniky potom znamenajú automaticky vyššie daňové sadzby DPH v jednotlivých štátoch. Zároveň platí fakt, že ak sú úniky na daniach v krajinách EÚ rozdielne, tak niektoré štáty potom platia relatívne vyššie odvody ako by pôvodne mali. Ďalšou príčinou je prevažujúci podiel DPH na daňových príjmoch

¹⁷ Inštitút finančnej politiky MF SR. *Odhad straty príjmov z dane z pridanej hodnoty*. [online]. 2012. [cit. 2019.20.11.]. Dostupné na: <https://www.finance.gov.sk/sk/finance/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/manualy/23-danova-medzera-dph.html>

v jednotlivých krajinách. Posledné roky priemerne predstavuje na týchto príjmoch až okolo 40%.¹⁸

Daňové úniky môžeme merať pomocou dvoch základných metód:

- tradičné metódy, inak nazývané priame,
- moderné metódy, inak nazývané nepriame alebo modelové.¹⁹

Tradičný prístup je založený na „priamom“ meraní únikov prostredníctvom rôznych auditov. Príkladom môže byť prieskum, v ktorom sa organizácie snažia získať informácie o únikovom správaní. Túto metódu využíva na odhady aj IRS (Internal Revenue Service), keď skutočný príjem daňovníka je porovnávaný s príjmom, ktorý je reálne vykázaný. Naopak, moderné metódy sú založené na nepriamom prístupe, pričom sa využíva množstvo ukazovateľov.

Poznáme mnoho postupov, ktoré sa snažia odhadnúť objem daní, ktoré unikajú pred zákonom. Organizácia spojených národov (OECD) napríklad vyvinula ukazovateľ VRR (VAT Revenue Ratio). Ten meria rozdiel medzi príjmami, ktoré sa skutočne vybrali a medzi tým, čo by sa vybralo, keby sa DPH uplatňovala na celý potencionálny základ dane. My sa ďalej v našej diplomovej práci budeme dopodrobna venovať meraniu únikov na daniach pomocou daňovej medzery, ktorej poznatky využijeme aj vo výsledkoch a diskusii.²⁰

1.5.1 Meranie daňových únikov v oblasti DPH pomocou daňovej medzery

Jedným z najzávažnejších problémov fiškálneho charakteru je problematika daňovej medzery na DPH, tzv. „VAT gap“, ktorá meria úniky spôsobené na daniach.

Majerová (2016) daňovú medzeru chápe ako výšku daňovej povinnosti, ktorá nebola riadne a včas zaplatená. Najjednoduchším spôsobom daňovú medzeru definujeme ako rozdiel medzi vybranou daňou a daňou, ktorá by mala byť vybraná.²¹

---

¹⁸ MORAVEC, Lukáš – HINKE, Jana – KAŇKA, Stanislav. *Stanovení mezery DPH - případ České republiky*. Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2018, 66(4), 450s. ISSN 0032-3233.

¹⁹ ALM, James. *Measuring, Explaining, and Controlling Tax Evasion: Lessons from Theory, Experiments, and Field Studies*. [online]. Los Angeles: Tulane University- Department of Economics, 2012. [cit. 2019.28.11.]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/284674959_Comparing_student_and_non-student_reporting_behavior_in_tax_compliance_experiments

²⁰ European Commission- Reckon. *Study to quantify and analyse the VAT gap in the EU 25 Member State*. 2009. 17s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/reckon_report_sep2009.pdf

²¹ MAJEROVÁ, Ingrid. *The Impact of Some Variables on the VAT Gap in the Member States of the European Union Company*. [online]. 2016. *Oeconomia Copernicana*, 339–355. [cit. 2019.20.11.]. Dostupné na: <https://doi.org/10.12775/OeC.2016.020>

Vo všeobecnosti medzera na DPH je akosi aproximáciou daňových únikov. Podľa základnej definície ju môžeme chápať ako rozdiel medzi potencionálne vybraným výnosom z DPH, pri ktorom by subjekty plne rešpektovali platný zákon a vybranou daňou, ktorá bola riadne zaplatená. Do medzery na DPH nezapočítavame výsledky, ktoré boli zistené kontrolnou činnosťou jednotlivých daňových správcov.

Tabuľka č. 4: Definícia medzery DPH v absolútnom a percentuálnom vyjadrení

$$\text{DPH medzera} = (\text{celkový objem DPH teoreticky vybraný na základe uplatniteľného práva}) - (\text{reálny objem vybranej DPH})$$
$$\text{DPH medzera (\%)} = \frac{\text{DPH medzera}}{\text{celkový objem DPH teoreticky vybraný na základe uplatniteľného práva}}$$

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie

Na základe uvedených definícií môžeme tvrdiť, že medzera je veľmi ťažko identifikovateľná, keďže je skrytá. Daňová medzera ale neodzrkadľuje presný objem daňových únikov, ide len o odhad. Za príčinu považujeme nasledovné skutočnosti:

- Medzera na DPH sa odhaduje predovšetkým na základe údajov z národných účtov, a preto závisí od úplnosti a presnosti týchto informácií. Okrem toho neberie do úvahy tie zdaniteľné činnosti, ktoré sú mimo rozsahu pôsobnosti národných účtov.
- Na základe nedostatku údajov sa z dát slúžiacich na odhady medzery neodstraňuje DPH, ktorá vznikla z dôvodu platobnej neschopnosti vzniknutej v dôsledku bežnej obchodnej činnosti, avšak táto daň nepatrí medzi daňové úniky.
- Medzera môže obsahovať nezaplatenú DPH ako dôsledok legitímnych opatrení proti vyhýbaniu sa daňovej povinnosti.²²

Je dôležité poznamenať, že daňovú medzeru vytvárajú úmyselné aj neúmyselné činnosti. Pri úmyselnom konaní daňovníci vedome neplnia daňové povinnosti. Na druhej strane dôvodmi pri neúmyselnom konaní môžu byť napríklad rôzne neznalosti zákona, kedy

²² European Commission- Reckon. *Study to quantify and analyse the VAT gap in the EU 25 Member State*. [online]. 2009. 5s. [cit. 2019.20.11.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/reckon_report_sep2009.pdf

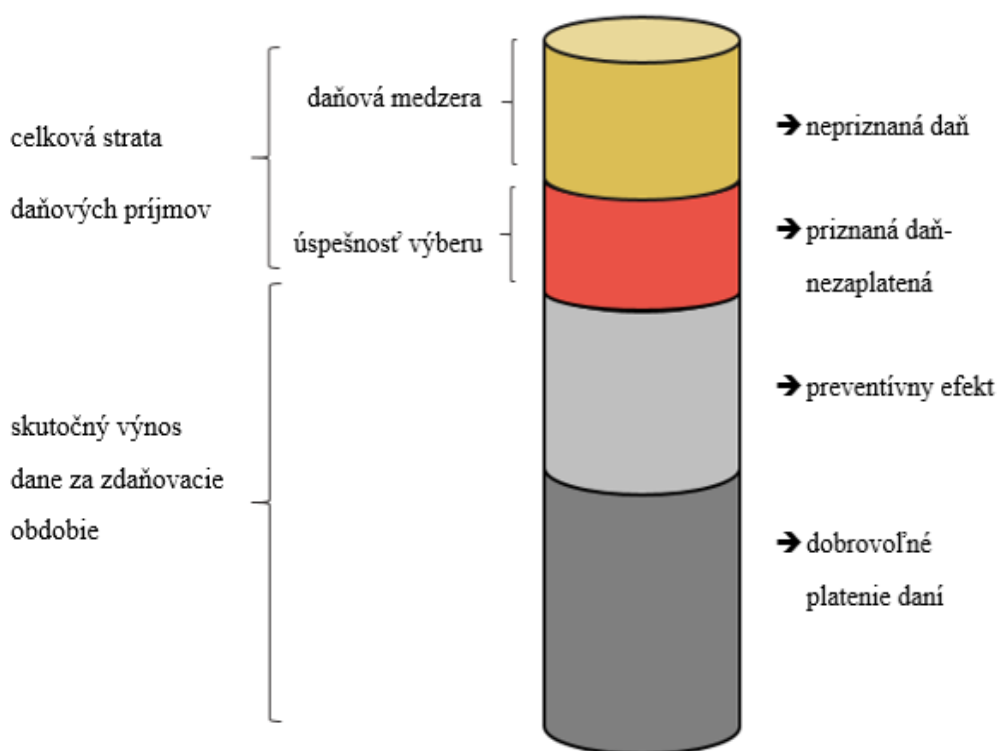
daňovníci nevedia, že majú platiť DPH, komplikovanosť daňových priznaní či neschopnosť správne porozumieť požiadavkám zákona.

Podľa Majerovej, medzera na DPH vzniká z troch hlavných príčin, a to z:

- ✓ nedostatočného vykazovania príjmu,
- ✓ nedostatočného platenia príjmu,
- ✓ nepodania daňového priznania.²³

Na meranie únikov plynúcich z nezaplatenej dane používajú danú daňovú medzeru takmer všetky členské štáty Európskej únie. Výnimku tvoria krajiny ako Lotyšsko, Belgicko a Španielsko.²⁴

Obrázok č.1: Štruktúra výnosu DPH – miesto daňovej medzery

Zdroj: vlastné spracovanie podľa IFP, 2012²⁵

²³ MAJEROVÁ, Ingrid. *The Impact of Some Variables on the VAT Gap in the Member States of the European Union*. [online]. 2016. *Oeconomia Copernicana*, 7(3), 339s. ISSN: 2353-1827. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.12775/OeC.2016.020>

²⁴ European Commission. *The concept of tax gaps: Report on VAT Gap*. [online]. 2016. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/tgpg_report_en.pdf.

²⁵ Inštitút finančnej politiky MF SR. *Odhad straty príjmov z dane z pridanej hodnoty*. [online]. 2012. [cit. 2019.20.11.]. Dostupné na: <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/manualy/23-danova-medzera-dph.html>

Ako môžeme vidieť z vyššie uvedeného obrázka, celkový výnos DPH je rozdelený na dva základné celky:

- skutočný hotovostný výnos za zdaňovacie obdobie,
- celková strata daňových príjmov.

Skutočný hotovostný výnos dane je tá časť DPH, ktorá bola reálne zaplatená platiteľom dane. Môžeme ho ďalej rozdeliť na 4 základné podskupiny podľa dôvodu zaplatenia dane.

Prvou časťou je výnos, ktorý by vznikol, ak by nejstvoval správca DPH. Ďalšou podskupinou je príjem, ktorý je dosiahnutý správcom dane vďaka hrozbe daňových kontrol, teda na základe preventívneho efektu. Tretia časť výnosu je získaná vďaka základnej daňovej kontrole daňových priznaní a následnej oprave vykonávanej správcom dane. V podmienkach SR nie je možné úplne kvantifikovať tento prínos, pretože správca nevedie evidenciu. Poslednú skupinu tvorí dodatočne zaplatená daň, ktorá bola získaná hĺbkovou kontrolou. Daňový výnos v tejto časti je kvantifikovateľný správcom dane. Aj keď dodatočný príjem nie je až tak vysoký, môžeme tvrdiť, že má osobitý preventívny vplyv na včasné riadne zaplatenie DPH.

Celkovú stratu daňových príjmov definujeme ako daň, ktorú mal daňovník podľa zákona priznať a následne zaplatiť, ale tak z mnohých príčin neuskutočnil. Spomínanú stratu v tomto prípade môžeme rozdeliť na dve základné skupiny. Prvou je zistená, ale nezaplatená daň, čím sa vytvára daňová strata z „úspešnosti výberu“. Do druhej skupiny zaraďujeme daňovú medzeru, ktorá je nepriznaná, teda nebola zistená správcom dane, a preto logicky nebola riadne zaplatená daňovníkom.²⁶

Je dôležité podotknúť, že daňovú medzeru môžeme podľa rozhodnutia Komisie Európskej únie č. 98/527/ES nesúci názov „Rozhodnutie o účtovaní daňových podvodov v oblasti DPH na účely národného účtovníctva“ členiť na časti uvedené v nasledujúcej tabuľke:

---

²⁶ Inštitút finančnej politiky MF SR. *Odhad straty príjmov z dane z pridanej hodnoty*. [online]. 2012. [cit. 2019.20.11.]. Dostupné na: <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/manualy/23-danova-medzera-dph.html>

Tabuľka č.5: Rozdelenie daňovej medzery

✓ únik so spoluúčasťou	✓ únik bez spoluúčasti
Obsahuje účasť kupujúceho t.j.: kupujúci predávajúcemu nezaplatí daň	neobsahuje účasť kupujúceho t.j.: kupujúci predávajúcemu zaplatí daň → predávajúci daň nezaplatí správcovi

Zdroj: vlastné spracovanie podľa IFP, 2012

1.5.2 Prístupy k meraniu daňovej medzery

Poznáme dva základné prístupy, na základe ktorých môžeme odhadnúť medzeru na DPH:

Tabuľka č.6: Základné prístupy odhadu daňovej medzery

makroekonomický prístup	mikroekonomický prístup
=	=
zhora-nadol	zdola-nahor
=	=
nepriame metódy	priame metódy

Zdroj: vlastné spracovanie podľa IFP, 2012

Pri **priamych metódach** merania daňovej medzery potrebujeme poznať dáta získané od jednotlivcov a podnikov, pričom zložky medzery sa najprv odhadujú osobitne. Tieto informácie sú zhromažďované správcami daní, ktoré boli nadobudnuté na základe rôznych prieskumov či auditov. Následne sa výsledky uplatnia na krajiny, prípadne podniky či skupiny tvorené spoločnými vlastnosťami. Medzi najpoužívanejšie mikroekonomické metódy patria:

- ✓ voľba reprezentatívnej (náhodnej) vzorky platiteľov daní - následne sa aplikuje na celý štát,
- ✓ voľba cieľovej skupiny - úmyselná kontrola na báze rizikovej analýzy – nie je možné aplikovať na celý štát.

Je dôležité poznamenať, že odhady získané z tohto prístupu sú menej presné, a preto aj menej používané. Častokrát si tento postup vyžaduje citlivé a tajné dáta, ktorými disponujú jednotlivé daňové subjekty. No napriek tomu, táto metóda slúži ako dobrý zdroj informácií o opatreniach, ktoré by napomohli znížiť daňovú medzeru. V prípade Slovenskej republiky nie je daný typ vôbec využívaný.

V **nepriamych metódach** sú na meranie potrebné informácie z národných účtov, z čoho vyplýva, že sú pomerne nezávislé od dát súvisiacich s priznaním dane. Národné účty opisujú štruktúru a vývoj hospodárskej činnosti v jednotlivých krajinách alebo oblastiach, ako napríklad EÚ, kde najnovším medzinárodným účtovným rámcom je účet ESA 2010. Cieľom tohto prístupu je dať k dispozícii ucelený odhad založený na údajoch, ktoré sú nezávislé od správcov daní, čo je výhodné v prípade, že správa a riadenie daňových subjektov je kontaminovaná.²⁷

Na základe tejto metódy odhadovali medzeru na DPH napríklad pre Európsku komisiu spoločnosť Reckon, Inštitút finančnej politiky Slovenskej republiky či výskum CASE- Centrum pre Sociálny a Ekonomický výskum.²⁸

Prístup zhora-nadol je pomerne časovo menej náročný a nevyžaduje si príliš veľa zdrojov. Je však nutné podotknúť, že odhad medzery sa spolieha na úplnosť úprav pri „nepozorovanej“ ekonomike. Za pomoci informácií získaných z národných účtov nie je možné zachytiť zahraničie, ako napríklad daňové úniky z bankových vkladov či aktív zo zahraničia. Za ďalšiu nevýhodu považujeme napríklad časové oneskorenie dvoch rokov, keďže dáta z národných účtov si vyžadujú revízie. No najväčšou slabou stránkou je fakt, že daný prístup neponúka vysvetlenie príčin vzniku daňovej medzery.

Na základe jednotlivých dát získaných z národných účtov sa najskôr vypočíta odhad výnosu tzv. teoretickej dane (v anglickej literatúre ju poznáme pod skratkou **VTTL** - The Value Added Tax total theoretical liability). Výsledok sa porovná s údajmi daňových správcov, teda s celkovým výnosom dane, ktorý je ale znížený o nami už spomínané straty z „úspešnosti výberu“.

Podľa Inštitútu finančnej politiky poznáme dve základné metódy na stanovenie odhadu „teoretického“ výnosu dane z pridanej hodnoty:

---

²⁷ European Commission. *The concept of tax gaps: Report on VAT Gap*. [online]. 2016. [cit. 2019.28.11.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/tgpg_report_en.pdf

²⁸ MORAVEC, Lukáš – HINKE, Jana – KAŇKA, Stanislav. *Stanovení mezery DPH - případ České republiky*. Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2018, 66(4), 452 s. ISSN 0032-3233.

Tabuľka č. 7: Základné metódy odhadu teoretického výnosu dane (VTTL)

1.METÓDA	2.METÓDA
výsledok odhadovaný na základe „output“ tabuliek (tabuliek využitia)	výsledok dosiahnutý na báze nominálneho HDP (očistený o položky nepodliehajúce DPH)
založená na spotrebe	založená na produkcii ²⁹

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie

Prvý spomínaný prístup môžeme nájsť v zahraničnej literatúre pod názvom „metóda založená na spotrebe.“ Je o niečo presnejší ako druhá metóda, keďže používa informácie o výdavkoch jednotlivých ekonomík, ktoré podliehajú DPH. Celková výška teoretického výnosu dane sa získa vynásobením potencionálneho základu dane s príslušnou účinnou sadzbou dane z pridanej hodnoty, pričom tento základ sa vypočíta pomocou dát z národných účtov o :

- konečnej spotrebe domácností ,
- medzispotrebe.

Ďalší prístup poznáme pod názvom „metóda založená na výrobe“. Získať výsledok je o niečo jednoduchšie, keďže sú dostupnejšie dáta potrebné na výpočet.

Prvým krokom je výpočet základne HDP v bežných cenách, ktorý dosiahneme po očistení agregátu produktu o tie položky finálnej spotreby, ktoré nepodliehajú DPH.

$$\text{HDP} = C + I + G + (X-M)$$

Teoretický výnos dane dostaneme po vynásobení základne HDP s priemernou váženou sadzbou dane z pridanej hodnoty.

1.6 Daňové úniky na DPH v členských štátoch Európskej únie

Daňové úniky na DPH predstavujú problém pre všetky členské štáty EÚ. Za potrebné považujeme poukázať na tie krajiny, ktoré bojujú proti tejto nelegálnej činnosti najlepšie.

²⁹ Inštitút finančnej politiky MF SR. *Odhad straty príjmov z dane z pridanej hodnoty*. [online]. 2012. [cit. 2019.28.11.]. Dostupné na: <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/manualy/23-danova-medzera-dph.html>

Tabuľka č.8: DPH príjem a DPH medzera vyjadrená v absolútnej hodnote a ako % VTTL členských štátov EÚ v roku 2017

Členský štát EU	Príjem z DPH (mil. EUR)	DPH medzera (mil. EUR)	DPH medzera (%VTTL)
Belgicko	29 763	3 996	12%
Bulharsko	4 664	625	12%
Česká republika	14 721	2 082	12%
Dánsko	27 931	2 235	7%
Nemecko	226 582	25 016	10%
Estónsko	2 148	122	5%
Írsko	13 278	1 938	13%
Grécko	14 642	7 399	34%
Španielsko	74 107	1 806	2%
Francúzsko	161 932	12 030	7%
Chorvátsko	6 485	459	7%
Taliansko	107 901	33 629	24%
Cyprus	1 851	11	1%
Lotyšsko	2 164	385	15%
Litva	3 310	1 119	25%
Luxembursko	3 469	23	1%
Maďarsko	11 725	1 893	14%
Malta	810	13	2%
Holandsko	49 900	2 744	5%
Rakúsko	28 304	2 444	8%
Poľsko	36 330	5 764	14%
Portugalsko	16 809	1 929	10%
Rumunsko	11 650	6 413	36%
Slovinsko	3 479	128	4%
Slovenská republika	5 917	1791	23%
Fínsko	20 404	1 622	7%
Švédsko	44 115	654	1%
Veľká Británia	161 509	19 100	11%
EU 28	1 085 899	137 470	11%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie³⁰

Tabuľka nám podáva dáta ohľadom celkového príjmu plynúceho z DPH a súvisiacej medzery vyjadrenej v absolútnej hodnote, ale aj ako % teoretického výnosu dane v roku 2017 vo všetkých členských štátoch Európskej únie. Z hodnôt môžeme vyčítať, že najvyššie

³⁰ European Commission. *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2019 Final Report*. [online]. [cit. 2019.09.12.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-full-report-2019_en.pdf

výnosy z DPH získavajú štáty ako Nemecko, Francúzsko a Veľká Británia. Zároveň je potrebné podotknúť, že sú to aj krajiny s najnižšími daňovými únikmi. Nemecko má síce najväčšie úniky vyjadrené v absolútnej hodnote, no ako % teoretického výnosu dosahujú len 10%.

Medzi krajiny s najvyššou daňovou medzerou v roku 2017 patrilo Rumunsko, Grécko, Litva, Taliansko a následne Slovenská republika. Naopak, s najnižšími to boli krajiny ako Švédsko, Luxembursko, Malta či Cyprus. Keď sa ale pozrieme naspäť na náš Graf č.1, zistíme, že Malta a Cyprus patrili medzi štáty s najvyššou tieňovou ekonomikou, čo predstavuje zaujímavú výnimku.

Ak porovnáme krajiny V4, môžeme vidieť, že najlepšie výsledky dosahuje Česká republika. Za ňou nasleduje Poľsko a Maďarsko. Slovensko sa tak dostáva suverénne na posledné miesto.

Za minulé roky si svoje postavenie najvýraznejšie zlepšila Poľská republika. Medzi rokmi 2006 až 2012 vzrástli v Poľsku daňové úniky vyjadrené ako % HDP z 0,4% na až 1,5%. V roku 2013 medzera DPH vyjadrená ako %VTTL predstavovala až 27%. Posledný report Európskej komisie udáva, že v roku 2017 klesol daný ukazovateľ až na 14%, pričom za rok 2018 očakávajú pokles na 9%. Tým sa v rámci Európskej únie Poľsko zaradí k štátom ako Nemecko či Veľká Británia, čo predstavuje mimoriadny úspech.

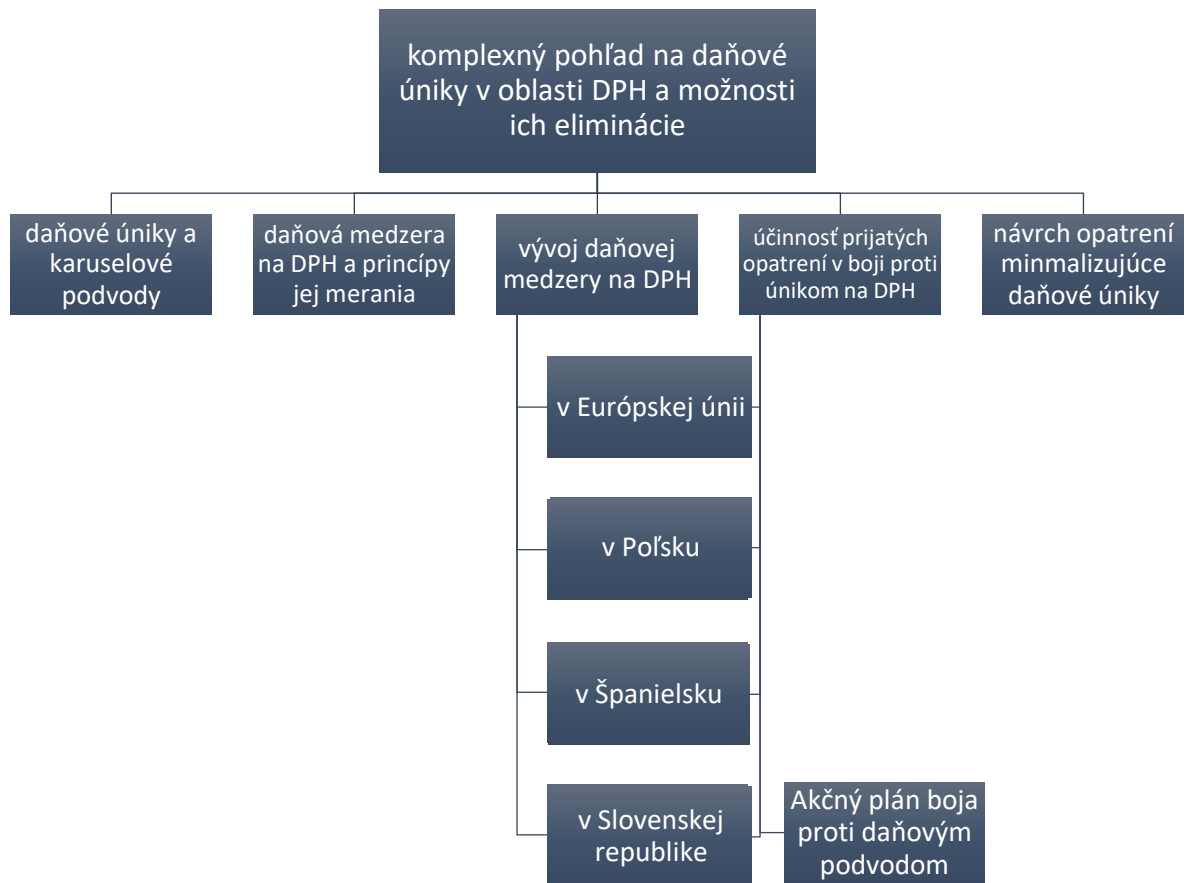
Vývoj DPH medzery a opatrenia EÚ, Poľska, Španielska a Slovenska si bližšie budeme špecifikovať vo výsledkoch práce a diskusií.

2 Cieľ práce

Pierre Moscovici, hlavný komisár pre hospodárske a finančné záležitosti, dane a clá Európskej komisie, uviedol: „Trestné podvody v oblasti DPH sú jedným z hlavných problémov, ktorým dnes čelia naše verejné financie a jeho odstránenie by malo byť najvyššou prioritou vlád EÚ.“ Na základe všetkých uvedených faktov v tejto diplomovej práci môžeme hodnotiť, že je potrebné, aby úniky na DPH boli stredobodom celej širokej verejnosti.

Hlavný cieľ našej práce spolu s čiastkovými cieľmi uvádza nasledujúca schéma.

Schéma č.2: Prehľad hlavného cieľa a čiastkových cieľov

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť z našej schémy, hlavným cieľom diplomovej práce je komplexne poukázať na daňové úniky v oblasti DPH a charakterizovať možnosti, ktoré by tieto nelegálne aktivity minimalizovali.

Na základe veľkej rozsiahlosti našej práce považujeme za potrebné uviesť aj parciálne ciele, ktoré napomáhajú k dosiahnutiu hlavného cieľa.

Za prvý čiastkový cieľ sme si stanovili bližšie charakterizovať problematiku daňových únikov, ich teóriu, príčiny či dôsledky, v rámci ktorých majú významné postavenie karuselové podvody.

Druhým cieľom v našej práci je ozrejenie daňovej medzery na DPH a princípov jej merania.

Za dôležité sme rovnako pokladali charakterizovať vybrané opatrenia bojujúce proti daňovým únikom v oblasti DPH, ktoré prijala Európska únia na základe svojich nariadení a smerníc. Dôležitou súčasťou je zhodnotenie účinnosti prijatých nástrojov a ich vplyv na členské štáty. Takisto bolo potrebné charakterizovať tie opatrenia, ktoré sú ešte v procese návrhov.

Ďalším významným podporujúcim cieľom bolo zhodnotenie vývoja odhadov daňovej medzery DPH a príjmov z tejto dane za posledných 10 rokov spolu s charakteristikou a posúdením účinností prijatých opatrení v nasledujúcich krajinách:

- v Poľsku,
- v Španielsku,
- v Slovenskej republike.

Naše zameranie bolo smerované najväčšou váhou k Slovenskej republike. Za parciálny cieľ sme si preto tiež stanovili komplexnú charakteristiku veľmi dôležitého dokumentu, a to Akčného plánu boja proti podvodom, ktorý bol prijatý vládou SR. V rámci neho sa nachádzajú významné nástroje- kontrolný výkaz a e-Kasa.

V poslednom parciálnom ciele sa naša pozornosť upriamila na nami navrhované opatrenia a nástroje, ktoré by prispeli k minimalizácii či úplnej eliminácii daňových únikov v oblasti DPH. V rámci tohto cieľa sme sa snažili odporučiť pre Slovenskú republiku možné riešenia zníženia daňovej medzery, kde by boli vzorom charakterizované opatrenia Poľska a Španielska.

3 Metodika práce a metody skúmania

Naším hlavným objektom skúmania sú, ako už plynie z názvu, úniky na daniach v oblasti dane z pridanej hodnoty, ale aj možné nástroje a opatrenia, ktoré dokážu dané nelegálne činnosti zredukovať.

Na samotnom začiatku vypracovania diplomovej práce bolo nevyhnutné preskúmať celú oblasť daňových únikov v teórii, ale aj praxi, a tým získať všetky potrebné relevantné informácie a ucelený prehľad. Z dôvodu veľkej rozsiahlosti danej problematiky, za veľmi dôležitý krok považujeme skonštruovanie podrobného pracovného postupu, ktorý udával smer písania našej práce.

Ako zdroj informácií sme využívali množstvo odborných prameňov. Preštudovali sme prístupnú literatúru týkajúcu sa nášho okruhu v slovenskom, ale aj anglickom jazyku v knižnej, časopiseckej a samozrejme aj internetovej verzii.

Častým zdrojom a veľkou pomocou v našej práci boli publikácie vydané Európskou komisiou, a to najmä jej prepracované reporty, ktoré odhadovali daňové úniky na DPH a hodnotili účinnosť svojich prijatých opatrení. Použili sme taktiež prístupné zdroje od Inštitútu finančnej politiky. Rovnako sme aplikovali dáta zverejnených výročných správ Finančného riaditeľstva SR, ale tiež nám boli na základe podanej žiadosti sprístupnené interné informácie ohľadom kontrolného výkazu. Pomocou pre nás boli programové vyhlásenia vlády SR, vďaka ktorým sme mohli bližšie nahliadnuť do Akčného plánu boja proti podvodom. Taktiež sme použili dáta zo Štatistického úradu Slovenskej republiky či Ministerstva financií Poľska a Španielska. Na základe všetkých týchto informácií sme mohli dospieť k hlavnému cieľu diplomovej práce.

Bolo využitých množstvo metód skúmania ako analýza, indukcia, dedukcia či syntéza. Významnou súčasťou práce sú nami vypracované tabuľky, grafy a schémy, ktoré značne dopomáhajú k pochopeniu danej problematiky. V oblasti analýzy sme preto použili metódy komparácie, kedy sme porovnávali úroveň daňových únikov našich sledovaných štátov, efektivitu kontrol za sledované obdobia či transakcie kontrolných výkazov.

Na záver sme vďaka syntéze zhotovili nami navrhované odporúčania, ktoré by značne napomohli eliminovať daňové úniky v oblasti DPH.

4 Výsledky práce a diskusia

V štvrtej kapitole našej diplomovej práce sa zameriavame na analýzu daňovej medzery v Slovenskej republike a v dvoch vybraných štátoch, konkrétne v Poľsku a Španielsku. Ako sme už spomínali v predchádzajúcej časti, spomínané krajiny za posledné roky bojovali proti únikom najefektívnejšie. Taktiež zhodnotíme účinnosť prijatých opatrení a pokúsime sa navrhnúť také riešenia, ktoré by prispeli k minimalizácii nelegálnych daňových činností.

4.1 Boj proti daňovým únikom v oblasti DPH na úrovni EÚ

System DPH hrá dôležitú úlohu na európskom trhu. Táto daň predstavuje pre EÚ hlavný a neustále rastúci zdroj príjmov na úrovni až 7% z celkového produktu vyrobeného na tomto území. DPH tiež predstavuje 12% z vlastných zdrojov spoločenstva EÚ.³¹

Každým rokom členské štáty Európskej únie strácajú desiatky miliárd EUR na únikoch DPH. Podľa správy Generálneho riaditeľstva pre dane a colnú úniu môžeme tvrdiť, že krajiny sú týmito podvodmi obohatené o sumu, rovnajúcu sa takmer celému vlastnému rozpočtu EÚ. Na základe konštrukcie tejto dane, ktorá ponúka „príležitosti“ na jej úniky, sa Európska komisia snaží systém DPH zásadne zmodernizovať. EÚ neustále pracuje na odstránení všetkých prekážok, ktoré by bránili účinnému boju jednotlivých členských štátov proti únikom.

Vysokú pozornosť Európskej komisie na DPH medzeru vysvetľuje aj nasledujúci fakt. V roku 2015 EÚ odhadla výšku daňových únikov na tejto dani vo výške takmer 154 miliárd EUR, no za obdobie rokov 2000 až 2006 predstavovala úroveň 113 miliárd EUR. Mohli sme teda pozorovať trend veľmi vysokého nárastu medzery.³²

Nasledujúca tabuľka spolu s grafom nám ukazujú vývoj medzery na DPH v Európskej únii v posledných rokoch. Výsledok bol zistený Európskou komisiou a dosiahnutý na základe princípu merania zhora-nadol založenej na spotrebe.

---

³¹ Euroactiv. *Podvody s DPH už nebudú také jednoduché. Komisia prišla s novými pravidlami.* [online]. [cit. 2020.26.01.]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/podvody-s-dph-uz-nebudu-take-jednoduche-komisia-prisla-s-novymi-pravidlami/>

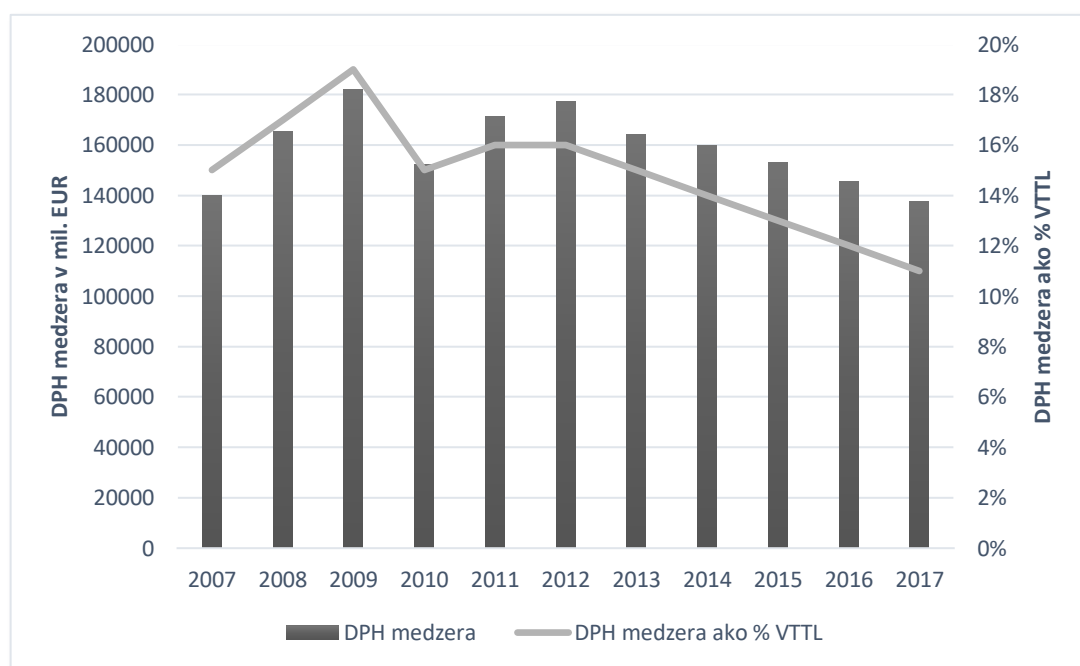
³² European Parliament. *VAT fraud - Economic impact, challenges and policy issues-* 2018. [online]. [cit. 2020.26.01.]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

Tabuľka č.9: DPH príjem, VTTL, odhady DPH medzery v absolútnom a percentuálnom vyjadrení v EÚ od roku 2007 do roku 2017 (v mil. EUR)

rok	DPH príjem	VTTL	DPH medzera	DPH medzera ako % VTTL
2007 (EÚ-26)	876 454	1 016 399	139 945	15%
2008	852 868	1 018 371	165 503	17%
2009	783 278	965 485	182 207	19%
2010	861 583	1 014 037	152 454	15%
2011	903 848	1 075 015	171 167	16%
2012	921 798	1 099 018	177 220	16%
2013	930 847	1 094 833	163 986	15%
2014 (EÚ-27)	974 088	1 133 746	159 658	14%
2015 (EÚ-28)	1 031 422	1 184 649	153 227	13%
2016	1 043 219	1 188 647	145 428	12%
2017	1 085 899	1 223 369	137 470	11%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie³³

Graf č.2: Vývoj medzery na DPH v EÚ v mil. EUR od roku 2013 do roku 2017

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie³²

V roku 2008 vypukla globálna hospodárska kríza, ktorá vplývala na nelegálne aktivity obyvateľstva. Dôsledkom bolo, že DPH medzera sa v roku 2009 vzrástla až na 19%

³³ European Commission. *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2019 Final Report*. [online]. [cit. 2019.09.12.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-full-report-2019_en.pdf

VTTL, čo prinieslo stratu vyššiu viac ako 42 miliárd EUR v porovnaní s naším východiskovým rokom. Bolo to obdobie zmeny, kedy Európska únia musela venovať daňovým únikom čoraz väčšiu pozornosť. V roku 2010 daňová medzera klesla, no vzápätí na ďalší rok sme pozorovali mierny nárast.

Vďaka snahám EÚ v súčasnosti pozorujeme neustále znižovanie DPH medzery. V roku 2013, vyjadrená ako % VTTL, bola vo výške 15%, avšak posledné merania ukazujú pozitívnejšie výsledky. V roku 2017 predstavovala 11%.

Európska únia podáva pomocnú ruku v boji proti únikom na DPH svojim členskými štátom aj na základe nasledujúcich najvýznamnejších podporných orgánov, programov a výborov:

- **EUROFICS,**
- **OLAF,**
- **EUROPOL,**
- **EUROJUST,**
- **FISCALIS,**
- **EPPO.**

Ako prvý orgán uvádzame EUROFISC, ktorý bol zriadený nariadením Rady EÚ. Hlavnou úlohou je uľahčovať a čo najviac podporovať multilaterálne spolupráce členských krajín v boji proti podvodom. Je akýmsi systémom „včasného varovania“, kedy odborníci z EUROFISC okamžite oznamujú informácie o podozrivých transakciách. Pracovníci majú taktiež prístup k údajom o registrácií automobilov, čím sa posilňuje dohľad nad ich obchodovaním. Je rozdelený na päť oblastí, a to na základe toho, na aký druh úniku na DPH sa zameriava.³⁴

OLAF je Európsky úrad pre boj proti podvodom, ktorý je súčasťou Európskej komisie. Okrem toho sa daná inštitúcia zameriava aj na korupciu a všetky ostatné nezákonné finančné aktivity. Poskytuje odbornú pomoc a technické know-how pre členské štáty. Je jediným orgánom v Európskej únii, ktorý má právomoc odhaľovať, vyšetrovať a nakoniec aj zastaviť podvody a úniky finančných prostriedkov jednotlivých krajín.³⁵

EUROPOL bol zriadený na podporu predchádzania závažných trestných činností, dotýkajúcich sa minimálne dvoch členských štátov. Spolupracuje tiež s organizáciami

---

³⁴ European Parliament. *VAT fraud - Economic impact, challenges and policy issues*- 2018. [online]. [cit. 2020.30.01.]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

³⁵ European Commission. *OLAF- About us*. [online]. [cit. 2020.04.02.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/anti-fraud/home_sk

a štátmi mimo EÚ. EUROPOL zriadil vyšetrovací tím, ktorý je zameraný na karuselové podvody, pričom súčasťou skupiny sú aj tretie krajiny.³⁶

EUROJUST je Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v trestnom konaní, ktorá v rámci únikov na DPH analyzuje rôzne riešenia predchádzania daňovým únikom, ako napríklad špecializované kontrolné mechanizmy, efektívnu výmenu informácií či vytvorenie spoločných vyšetrovacích tímov.

Významnú rolu v boji proti únikom a vo výmene informácií zohráva Akčný program FISCALIS zriadený v roku 2010 s cieľom „financovať iniciatívy daňových správ zamerané na zlepšenie fungovania daňových systémov na vnútornom trhu.“³⁷ Hlavným kľúčom boja proti karuselovým podvodom je podľa programu čo najrýchlejšia reakcia členských štátov, pretože k nim dochádza „žmurknutím oka“. Taktiež bol predstavený nadväzujúci strategický ročný plán FISCALIS 2020, ktorý sa snaží vylepšiť nedokonalosti z predchádzajúceho programu. Je zameraný na jasné ciele, pričom tým najhlavnejším je podporovať boj proti daňovým únikom a agresívnemu daňovému plánovaniu prostredníctvom intenzívnej spolupráce medzi členskými štátmi a vytvárania práva Únie v oblasti daní.³⁸

Posledným spomínaným orgánom je nezávislá a decentralizovaná Európska prokuratúra (EPPO - European Public Prosecutor Office), u ktorej sa začiatok činnosti predpokladá na konci roka 2020. Keďže v súčasnosti sa môžu stíhať úniky na daniach len na vnútroštátnej úrovni, zriadenie EPPO by malo po implementácii vyriešiť daný problém. Aby bola zachovaná suverenita členských štátov, Európska prokuratúra by mala riešiť úniky vo výške väčšej ako 10 miliónov EUR.

4.1.1 Prijaté opatrenia na úrovni EÚ

EÚ sa neustále snaží hľadať riešenia a nové nástroje, ktoré by obmedzili nelegálne činnosti v oblasti DPH. Európska komisia uvádza tri základné piliere, ktoré sú dôležité na efektívny boj proti týmto aktivitám:

- posilnenie administratívnej spolupráce jednotlivých členských štátov,
- zlepšenie kolektívnej výkonnosti jednotlivých daňových správ v únii,

---

³⁶ EUROPOL. *About us*. [online]. [cit. 2020.07.02.]. Dostupné na <https://www.europol.europa.eu/about-europol>

³⁷ European Parliament. *VAT fraud - Economic impact, challenges and policy issues*- 2018. [online]. [cit. 2020.07.02.]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

³⁸ European Commission. *The Fiscalis 2020 Programme*. [online]. [cit. 2020.07.02.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/fiscalis-programme_en

- zlepšenie dobrovoľného dodržiavania noriem a zákonov.³⁹

Na jednej strane štáty EÚ prijali legislatívu, na druhej strane im bola ponúknutá pomoc zo strany rôznych inštitúcií, výborov a orgánov. Na boj proti týmto únikom EÚ vydala rôzne smernice a nariadenia, pričom najvýznamnejšie z nich uvádza tabuľka.

Tabuľka č.10: Prijaté smernice a nariadenia EÚ na boj proti DPH únikom

Názov smernice/nariadenia	Charakteristika
Smernica Rady 2010/24/EU zo 16. marca 2010	vzájomná pomoc členských štátov pri vymáhaní pohľadávok; poskytovanie informácií na požiadanie
Nariadenie Rady 904/2010 zo 7. októbra 2010	automatická výmena informácií prostredníctvom systému „VIES“ v prípade rizika daňovej straty; využívanie systému EUROFISC
články 199a a 199b Smernice o DPH (zavedené Smernicou Rady 2013/42 / EÚ)	rýchla reakcia na veľmi rozsiahle úniky (napr. karusely); možnosť prenesenia daňovej povinnosti na kupujúceho použitím systému „reverse charge“ v špecifických sektoroch (mobilné telefóny, zariadenia s integrovanými obvodmi, dodávky plynu a elektriny, telekomunikačné služby, herné konzoly, počítače, laptopy, obilniny, priemyselné plodiny, suroviny a polotovary)
MOSS (Mini One Stop Shop) platný od roku 2015⁴⁰	splnenie DPH povinností podnikov pri cezhraničných predajoch cez elektronický obchodný portál bez povinnosti zaregistrovania sa na účely DPH v danej krajine; platforma platí pre vybrané digitálne služby poskytované zákazníkom usadených na území Európskej únie
„E-commerce package“ platný od roku 2021	rozšírenie pôsobnosti MOSS aj na tretie krajiny s hodnotou pod 150 EUR (na One Stop Shop); nový DPH systém pri online predaji; DPH je zaplatená v členskom štáte spotreby ⁴⁰
Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2017/1371 z 5. júla 2017	legitimovanie prípravy a účasti daňových podvodov na DPH ako trestného činu; pôsobnosť je zameraná najmä na najzávažnejšie DPH úniky

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskeho parlamentu a Európskej komisie, 2018

³⁹ European Commission. *20 measures to tackle the VAT gap*. 2016. [online]. [cit. 2020.30.01.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/2016-03_20_measures_en.pdf

⁴⁰ European Commission. *VAT: New details on rules for e-commerce presented*. . [online]. [cit. 2020.30.01.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/modernising-vat-cross-border-ecommerce_en

Karuselové podvody tvoria približne 25% všetkých únikov na DPH. Preto EÚ zaviedla na základe smernice mechanizmus „reverse charge“ (prenesenie daňovej povinnosti na kupujúceho), ktorý sa stal najúčinnnejším opatrením. Na základe článkov uvedených v predchádzajúcej tabuľke sa ho môžu členské štáty rozhodnúť uplatňovať na základe osobitných predpisov, pričom samotné zavedenie mechanizmu je pre členské štáty povinné. EÚ definuje jasne typy transakcií, na ktoré sa môže „reverse-charge“ použiť. Po implementácii smernice boli najrozšírenejšími typmi transakcií, na ktoré bol uplatňovaný mechanizmus, dodanie použitého materiálu a šrotu, prevod emisných kvót či dodanie stavebných prác. Podľa odhadov v EÚ „reverse-charge“ prispieva ročne viac ako 50 miliárd EUR a je jedným z najlepšie hodnotených opatrení. Väčšina členských štátov uvádza, že mechanizmus je veľmi účinný proti únikom pri predaji notebookov, rôznych čipov, mobilných telefónov a podobného tovaru vyššej hodnoty.⁴¹

Zavedenie zmien „MOSS“ bolo rovnako veľmi úspešné. Prostredníctvom tohto systému boli zaplatené 3 miliardy EUR, čo predstavovalo cca 70% únikov z týchto elektronických služieb, a taktiež došlo k zníženiu nákladov priemerne o 41 000 EUR na jednu spoločnosť v Európe. Postupom času boli MOSS vyčítané rôzne nedostatky, ako napríklad 10 ročné vedenie záznamov či bariéry vstupu na európsky trh pre malé stredné podniky (majú vyššie náklady na zaplatenie daní). Rozšírenie pôsobností a riešenie nedostatkov ponúkol spomínaný „E-commerce package“.⁴²

Ku systému „OSS“ je nutné ešte vyzdvihnúť, že nové pravidlá odstraňujú v EÚ výnimku pre zásielky z krajín mimo EÚ, ktorá oslobodzovala tovary a služby od DPH v hodnote menej ako 22 EUR. Dané zmeny predpokladajú vykryť stratu 5 miliárd EUR v príjmoch jednotlivých členských štátov. Na základe týchto zmien by mal byť systém DPH vhodný pre digitálnu ekonomiku a mal by značne uľahčiť výber DPH pri nákupe tovarov a služieb online, a tým predísť únikom na tejto dani.⁴³

„E-commerce package“ je pilierom **Akčného plánu Európskej komisie**, ktorý modernizuje súčasný systém DPH, podporuje jednotný trh, umožňuje krajinám EÚ väčšiu voľnosť pri stanovení sadzieb DPH, takisto podporuje malé a stredné podniky uľahčením

---

⁴¹ European Commission. *Assessment of the application and impact of the optional 'Reverse Charge Mechanism' within the EU VAT system*. Final Report 2014. [online]. [cit. 2020.30.01.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/kp_07_14_060_en.pdf ISBN: 978-92-79-44429-6

⁴² European Commission. *Modernising VAT for cross-border B2C e-Commerce*. 2016. str.8. [online]. [cit. 2020.30.01.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/swd_2016_379.pdf

⁴³ Go European Union. *New European rules on VAT for e-commerce adopted*. [online]. [cit. 2020.30.01.]. Dostupné na: <https://goeucommerce.com/european-vat-electronic-e-commerce-new-rules-adopted/>

administratívnej záťaže. Je nevyhnutné, aby DPH udržiavala krok s výzvami, ktoré ponúka digitálna a globálna ekonomika.⁴⁴

V roku 2019 Európska komisia predstavila nový nástroj na boj proti únikom na DPH nesúci názov „TNA“ (Transaction Network Analysis), ktorý umožňuje štátom EÚ veľmi rýchle a spoločné vymieňanie informácií o DPH, čo vedie k skoršiemu odhaleniu únikov na tejto dani. Mala by posilniť spoluprácu členov EUROFISC a jednotlivých krajín. Taktiež umožňuje veľmi ľahký a rýchly prístup ku databázam EUROPOL-u a OLAF-u, ktoré poskytujú informácie o cezhraničných transakciách.⁴⁵

Európska komisia sa tiež zaväzuje, že bude posilňovať spoluprácu s tretími krajinami v rámci vymáhania pohľadávok, a tým vytvárať medzinárodný systém administratívnej spolupráce. Komisia neustále zdôrazňuje, že je potrebné posilniť spoluprácu medzi podnikmi a daňovými úradmi. Rovnako je dôležité na základe edukácie a komunikácie zvýšiť informovanosť o tom, ako dôležité je riadne platenie daní, a aké sankcie z toho môžu vyplývať.⁴⁶

4.2 DPH medzera a opatrenia na boj proti daňovým únikom v oblasti DPH vo vybraných štátoch EÚ

V nasledujúcej podkapitole budeme analyzovať DPH medzeru a charakterizovať účinnosť prijatých opatrení v boji proti únikom na tejto dani v dvoch vybraných krajinách, a to v Poľsku a Španielsku. Tieto krajiny sme vybrali na základe toho, že v posledných rokoch si značne znížili DPH medzeru v porovnaní s ostatnými členskými štátmi EÚ a vďaka použitým nástrojom a opatreniam dokázali bojovať proti únikom efektívne.

4.2.1 Analýza DPH medzery a prijaté opatrenia v Poľskej republike

Prvým analyzovaným štátom EÚ je člen spoločenstva V4, a to Poľská republika. V nasledujúcej tabuľke, a následne aj v grafickej podobe, môžeme pozorovať vývoj odhadu DPH medzery v rokoch 2007 až 2018, pričom posledný rok je ešte len očakávaným, veľmi

---

⁴⁴ Európska komisia. *Akčný plán v oblasti DPH Komisia predkladá opatrenia na modernizáciu DPH v EÚ*. [online]. [cit. 2020.30.01.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_16_1022

⁴⁵ Global VAT Compliance. *TNA: the new anti-VAT fraud tool from EC*. [online]. [cit. 2020.30.01.]. Dostupné na: https://www.globalvatcompliance.com/transaction-network-analysis-anti-vat-fraud-system/?fbclid=IwAR0_PXCrcQo9AQum8W8ruzmln0qBW9GE8FbhIAotNn99O-u-AvhvtTKop7Q

⁴⁶ Európska komisia. *20 measures to tackle the VAT gap*. 2016. [online]. [cit. 2020.30.01.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/2016-03_20_measures_en.pdf

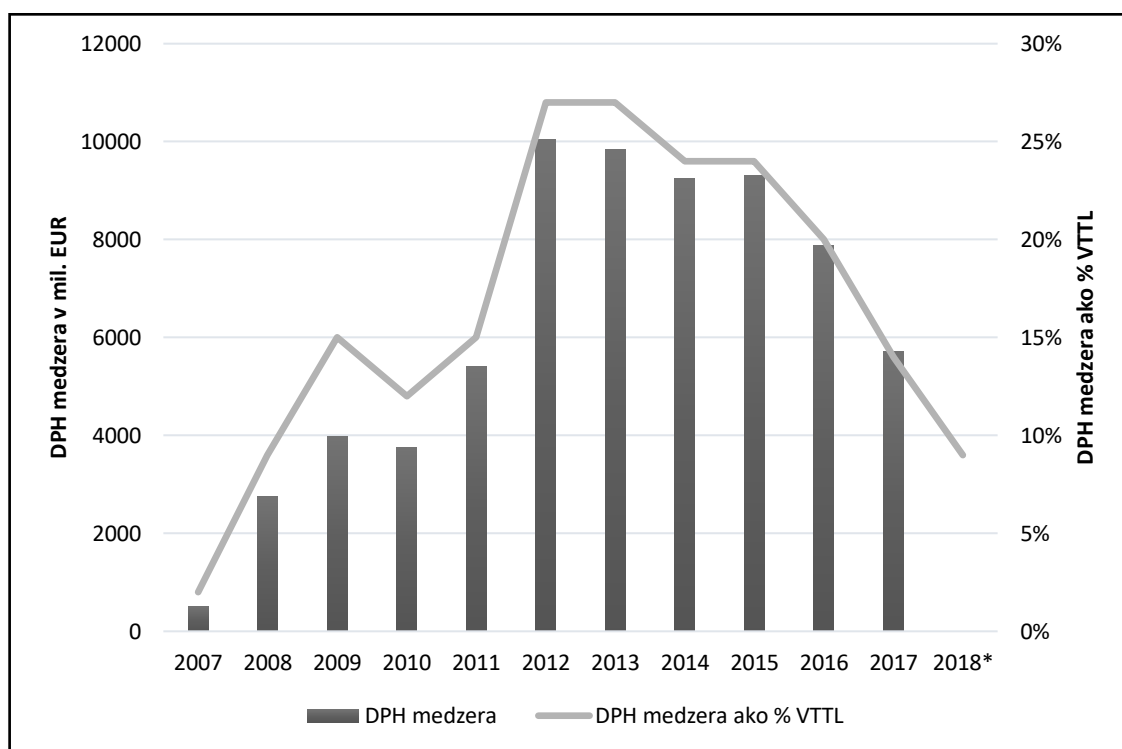
približným údajom. Ako sme už spomínali, odhady boli vyčíslené Európskou komisiou a dosiahnuté na základe princípu merania zhora-nadol založeného na spotrebe.

Tabuľka č.11: DPH príjem a odhady DPH medzery vyjadrenej v absolútnej hodnote a ako % VTTL v Poľsku v rokoch 2007 až 2018 v mil. EUR (po prepočte z PLN)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
DPH príjem	25923	29103	23056	27535	29843	27058	27139	28 549	29286	31315	35993	40079
DPH medzera	511	2743	3985	3764	5410	10039	9839	9239	9304	7881	5764	x
DPH medzera ako % VTTL	2%	9%	15%	12%	15%	27%	27%	24%	24%	20%	14%	9%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie⁴⁷ (1 PLN= 0,2353 EUR podľa ECB)

Graf č.3: Vývoj DPH medzery v Poľsku v rokoch 2007 až 2017

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie⁴⁷

⁴⁷ European Commission. *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2019 Final Report*. [online]. [cit. 2020.15.2.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-full-report-2019_en.pdf

Situácia pred krízou bola pre Poľsko priaznivá. V roku 2007 bola DPH medzera vyjadrená ako %VTTL len vo výške 2%. Celkový príjem pre štátny rozpočet bol vo výške 25,9 miliárd EUR. Po vypuknutí krízy v roku 2009 sa odhad medzery zvýšil na 15%. No „vrchol“ medzery vo výške 27%, čo predstavovalo stratu 28 miliárd EUR, môžeme pozorovať v rokoch 2012 až 2013. Dôvodom je aj prechod druhej vlny globálnej krízy, kedy sa ekonomika krajiny spomalila, rast DPH klesol až na polovicu a klesol tiež príjem z DPH, pričom sadzba dane zostala nezmenená. Medzera bola značne nad mediánom v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ. Táto situácia bola výsledkom zvýšenia nelegálnych praktík zahŕňajúcich fiktívny vývoz a dovoz produktov.

Poľská finančná správa na danú situáciu zareagovala a predstavila svoj plán boja proti únikom, ktorý si priblížime neskôr. DPH medzera začala postupne klesať a príjem z tejto dane značne rásť. V poslednom skúmanom roku 2017 Európska komisia odhadla DPH medzeru vo výške 14% VTTL, čo predstavuje v absolútnom vyjadrení sumu 5,8 miliárd EUR. Medzera by mala naďalej klesať, pričom sa očakáva a predpokladá, že v roku 2018 bola vo výške 9%, čo je v porovnaní s rokom 2013 veľký úspech. Dokázali tak znížiť medzeru o 18%, čo sa nepodarilo v posledných rokoch žiadnemu inému členskému štátu EÚ. Ako už bolo zmienené v prvej kapitole, Poľsko sa tak približuje ku krajinám ako Švédsko či Nemecko.

V roku 2015 malo Poľsko stále medzeru na DPH až 24%. Preto v roku 2016 Ministerstvo financií Poľskej republiky predstavilo svoj plán boja proti daňovým únikom a stanovilo si za cieľ znížiť daňovú medzeru o 15% v nasledujúcich troch rokoch. Zámer bol dosiahnutý dokonca oveľa skôr. Výsledkom bolo, že daňové príjmy za rok 2017 boli oveľa vyššie ako v predošlom období, a to najmä z dôvodu zníženia DPH medzery.

Podľa najnovšieho reportu od Poľského Ekonomického Inštitútu boj proti únikom stojí na 3 zásadných pilieroch:

- ✓ moderná legislatíva,
- ✓ efektívna administratíva,
- ✓ intenzívna kooperácia s IT a finančným sektorom.⁴⁸

Konkrétne opatrenie prijaté vládou Poľskej republiky v rámci týchto pilierov uvádza nasledujúca tabuľka.

---

⁴⁸ SARNOWSKI, Jan – SELERA, Paweł. *Reducing the VAT gap: lessons from Poland*. [online]. Warsaw : Polish Economic Institute, 2019. 5s. [cit. 2019.09.12.]. ISBN: 978-83-66306-00-4. Dostupné na: <http://pie.net.pl/wp-content/uploads/2019/02/Raport-LUKA-VAT-EN.pdf>

Tabuľka č.12: Základné piliere boja Ministerstva financií Poľskej republiky proti únikom v oblasti DPH

moderná legislatíva	<ul style="list-style-type: none"> ✓ upravený „reverse charge“ ✓ mechanizmus rozdelenia platieb ✓ mechanizmus spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti ✓ úrok za nezaplatenú daň (8%) ✓ sankcie DPH až do 100% z nezaplatenej dane ✓ konfiškácia majetku ✓ „palivový balík“
efektívna administratíva	<ul style="list-style-type: none"> ✓ reforma daňovej administratívy ✓ JPK databáza ✓ zjednodušenie administratívy – rýchla výmena informácií medzi daňovými subjektami a správami ✓ úspešná spolupráca s políciou ✓ monitorovanie akciových web stránok ✓ obmedzenie štvrtročných platiteľov DPH ✓ sprísnenie podmienok pre vrátenie nadmerného odpočtu ✓ vzdelávacia kampaň
intenzívna kooperácia s IT a finančným sektorom	<ul style="list-style-type: none"> ✓ spolupráca s bankovým sektorom- program STIR ✓ spolupráca s viac ako 200 odborníkmi z IT sektora

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Poľského Ekonomického Inštitútu, 2019

Ako sme už spomínali mechanizmus „reverse charge“ je súčasťou Smernice EÚ 2006/112/EC, ktorá je pre členské štáty záväzná, no účinnosť mechanizmu dočasná a obmedzujúca. Preto Ministerstvo financií Poľskej republiky rozšírilo katalóg tovarov a služieb podliehajúcí tomuto mechanizmu, a to konkrétne na šrot, procesory, produkty vyrobené z drahých kovov, vybrané stavebné služby a prevod emisných kvót. „Reverse charge“ však úplne neukončil úniky v oblasti elektroniky. Na základe toho bol predstavený nový nástroj- mechanizmus rozdelenia platieb, kde sa daň prevádza priamo do podúctu zdaniteľnej osoby, ktorý je zúčtovaný na úrade daňovou správou.

Poľsko vo svojom pláne boja proti daňovým únikom predstavilo taktiež nové právne zákony zamerané na oblasti, v ktorých daňovníci zneužívali staré predpisy týkajúce sa DPH. Taktiež zaviedlo nástroje, ktoré priamo bojujú proti daňovým únikom. Ďalším krokom bolo implementovanie prísnejších sankcií voči porušeniu zákona, ako napríklad maximálny trest odňatia slobody na 25 rokov v prípade vzniku úniku na DPH vo výške viac ako cca 2 milióny EUR. Poľská daňová správa dostala takisto právo skonfiškovať majetok pochádzajúci z

daňových podvodov. Do 8 mesiacov od zavedenia tohto zákona prokuratúra zabezpečila aktíva v hodnote 400 miliónov PLN, čo je v prepočte približne 94 miliónov EUR.⁴⁹

Poľský rozpočet v roku 2013 stratil na pohonných hmotách v dôsledku DPH únikov okolo 5 miliárd PLN, preto v rámci legislatívneho piliera sa nachádza aj opatrenie s názvom „palivový balík“, ktorým sa obmedzilo právo predávať pohonné hmoty. Zaviedol tiež monitorovací systém prepravy tohto druhu tovaru, čím sa zvýšila kontrola. Vďaka tomuto opatreniu Poľsko získalo v prvom polroku 2017 o 2,5 miliardy PLN viac ako v predchádzajúcom polroku a tiež sa zvýšil predaj palív o 30% dvoch najväčších výrobcov v krajine.

Daňová správa Poľska zistila, že v prípade karuselových podvodov je častým obchodovaným tovarom elektronika. Preto IT sektor vytvoril program, ktorý ju v prípade, že je ponúkaná pod cenu dokáže identifikovať na web stránkach. V boji proti daňovým únikom pomohol taktiež fakt, že krajina zaviedla povinnosť zdaniteľných osôb posielat' každý mesiac daňovej správe údaje o ekonomických transakciách v elektronickej podobe. Na základe tohto prístupu môžu byť nezrovnalosti zistené oveľa skôr.⁵⁰

Opatrením Ministerstva financií bolo tiež vytvorenie databázy „JPK“ (známa ako Standard Audit File for Tax). Zdaniteľné osoby tak musia každý mesiac zasielať daňovej správe množstvo štruktúrovaných dát o ekonomických transakciách v elektronickej podobe, ako napríklad účtovné knihy, bankové výpisy, nákladové knihy či DPH faktúry. Zamestnanci daňovej správy môžu na základe týchto informácií použitím moderných nástrojov rýchlo zistiť, či sú operácie správne.⁵¹

V rámci piliera intenzívnej spolupráce s bankovým sektorom Poľsko vyvinulo IT systém STIR, založený na analýze veľkého počtu dát, ktorý dokáže identifikovať karuselové podvody do dvoch mesiacov od ich účinnosti. Ak je zistená určitá nezrovnalosť, banka to okamžite oznámi daňovej správe a po súhlase môže zmraziť účty použité na platenie fiktívnych faktúr na 72 hodín, čo zabráni daňovým podvodníkom vybrať peniaze. STIR bol zavedený v roku 2018 a výhody jeho používania boli zjavné už v prvom mesiaci po

---

⁴⁹ The first news. *VAT Busters! Poland's fight against tax fraud sees huge reduction in VAT gap*. [online]. [cit. 2019.09.12.]. Dostupné na: <https://www.thefirstnews.com/article/vat-busters-polands-fight-against-tax-fraud-sees-huge-reduction-in-vat-gap-4802>

⁵⁰ SARNOWSKI, Jan – SELERA, Paweł. *Reducing the VAT gap: lessons from Poland*. [online]. Warsaw : Polish Economic Institute, 2019. 5s. [cit. 2019.09.12.]. ISBN: 978-83-66306-00-4. Dostupné na: <http://pie.net.pl/wp-content/uploads/2019/02/Raport-LUKA-VAT-EN.pdf>

⁵¹ CORPORATE SERVICES IN POLAND-INTERTAX. *JPK Reporting in Poland at the request of tax administration*. [online]. [cit. 2020.15.02.]. Dostupné na: <https://polishtax.com/jpk-saf-t-reporting-poland-request-tax-administration/>

implementácii. Na základe dát banky tak zablokovali na účtoch viac ako 7 miliónov EUR získaných na základe podvodov.

Vďaka vyššie uvedeným opatreniam krajina dosiahla mimoriadne úspechy. Podľa Eurostatu, v roku 2017 sa Poľsko umiestnilo na druhej pozícii zvýšenia DPH príjmov vo vzťahu k HDP v EÚ. Tri roky po zavedení opatrení boja proti únikom, sa DPH medzera znížila z 24 % na 9%. Poľské reformy a výber inovatívnych analytických nástrojov sa tak môžu stať príkladom pre väčšinu európskych členských štátov, vrátane Slovenska.

4.2.2 Analýza DPH medzery a prijaté opatrenia v Španielsku

Ďalšou analyzovanou krajinou v našej diplomovej práci je Španielsko. Dôvodom výberu tejto krajiny bol fakt, že v poslednom meranom roku sa španielska medzera na DPH odhaduje len na 2% VTTL, čím sa zaraďuje medzi štyri štáty s najnižšími únikami. Vývoj odhadov medzery uvádza nasledujúca tabuľka spolu s grafickým vyjadrením.

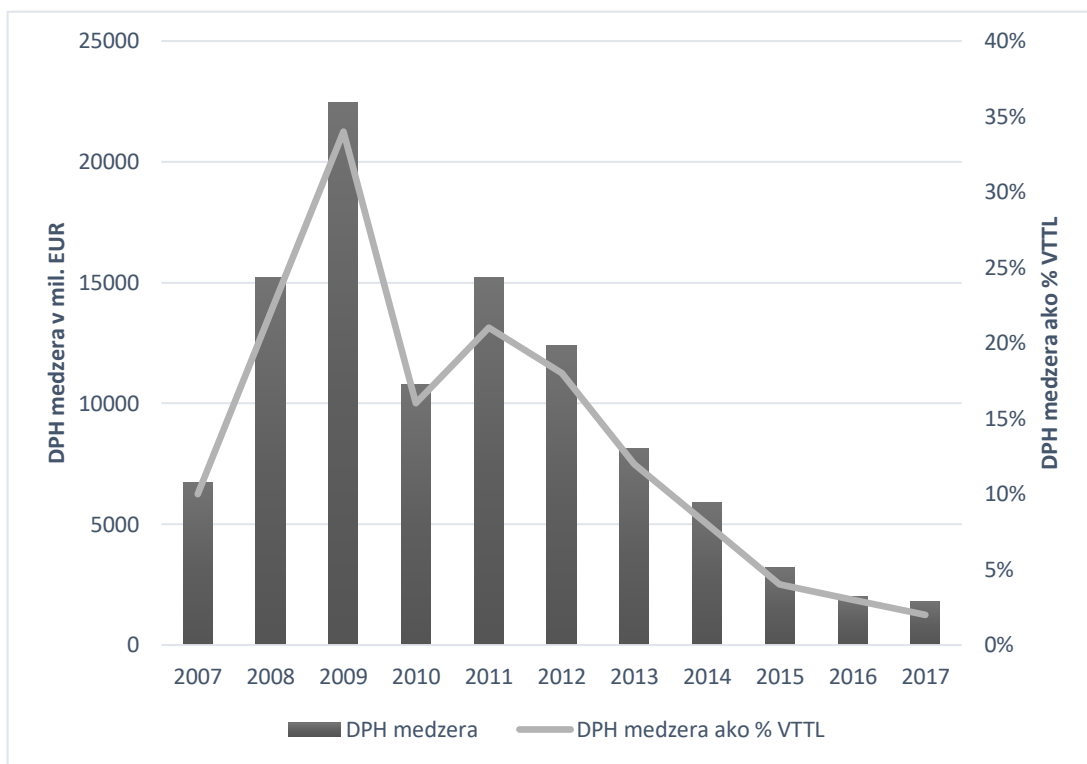
Tabuľka č.13: DPH príjem a odhad DPH medzery vyjadrenej v absolútnej hodnote a ako % VTTL v Španielsku v rokoch 2007 až 2017 v mil. EUR

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
DPH príjem	61713	54280	42669	57690	56009	56125	60951	63643	68601	70705	74107
DPH medzera	6748	15226	22474	10765	15197	12412	8149	5900	3209	2024	1806
DPH medzera ako % VTTL	10%	22%	34%	16%	21%	18%	12%	8%	4%	3%	2%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie⁵²

⁵² European Commission. *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2019 Final Report*. [online]. [cit. 2020.15.2.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-full-report-2019_en.pdf

Graf č.4: Vývoj DPH medzery v rokoch 2007 až 2017 v Španielsku

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie⁵³

Z tabuľky a grafu môžeme pozorovať, že Španielsko sa pred pár rokmi nezaradľovalo medzi štáty s najnižšími únikmi, ako je tomu teraz. Účinok globálnej hospodárskej krízy sa v najväčšej miere v EÚ prejavil práve v Španielsku, kedy sa medzera na DPH zvýšila z 10% (rok 2007) na vysokých 34% (rok 2010). V roku 2005 dokonca dosahovala len 1%. Krajina v dôsledku únikov v roku 2010 stratila takmer 11 miliárd EUR. Španielsko tým pádom čelilo obrovskému tlaku na zvýšenie efektivity výberu daní.

V snahe dostať sa naspäť k strateným príjmom sa základná sadzba DPH v roku 2010 zvýšila z 16% na 18%. DPH príjmy v skutočnosti vzrástli, no v roku 2011 stále zostali o 11% nižšie ako pred krízou.

V roku 2010 DPH medzera značne poklesla, avšak v roku 2011 sa opäť dostala na hodnotu 15,2 miliárd EUR predstavujúc 21% VTTL. Od roku 2012 medzera neustále klesala, a to až po súčasnosť. Na druhej strane príjmy v roku 2012 stagnovali v dôsledku recesie,

⁵³ European Commission. *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2019 Final Report*. [online]. [cit. 2020.15.2.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-full-report-2019_en.pdf

ktorá zasiahla krajinu, a to aj napriek ďalšiemu zvýšeniu základnej sadzby z pridanej hodnoty na 21%.

V období rokov 2013 až 2017 sa medzera na DPH znížila o približne 9 percentuálnych bodov. V roku 2017 teda bola vo výške 2% VTTL, čo predstavovalo stratu vo výške 1,8 miliardy EUR.

Medzi rokmi 2012 až 2015 sa odhaduje, že vďaka opatreniam boja proti únikom sa získalo 40 miliárd EUR. Boli zamerané najmä na veľmi intenzívnu výmenu informácií medzi bankami a daňovými úradmi, na reformu daňového zákona a tiež veľkú zásluhu nesie zákaz platieb v hotovosti nad 2 500 EUR.

V posledných rokoch španielska vláda zintenzívnila boj proti únikom. Medzera na DPH na takejto úrovni je výsledkom mnohých opatrení, ktoré si priblížime v nasledujúcej časti.

Tax Control Plan 2015

V roku 2015 španielska vláda predstavila opatrenia pod názvom „Tax Control Plan“, ktoré boli zamerané na tri hlavné oblasti:

- kvalitnejšie overovanie a vyšetrovanie daňových únikov na DPH,
- kontrola únikov vo fáze výberu,
- spolupráca španielskej daňovej správy a regionálnych daňových správ.⁵⁴

Daňová správa zbiera a následne analyzuje množstvo informácií od viac ako 800 zdrojov. Daňovníci vytvárajú stopy údajov v ich každodennom živote, ktoré následne štát vie využiť na svoj účel. Napríklad úrady pracujú s údajmi od elektrární na zistenie, či sa nehnuteľnosť, ktorá je evidovaná ako nevyužívaná, používa na podnikateľské účely alebo prenájom.⁵⁵

Balík opatrení tiež obsahoval „reverse charge“ systém a zvyšovanie sankcií za nedodržiavanie tohto mechanizmu. Takisto obmedzil španielsky režim odkladu DPH.⁵⁶

Systém riadenia kontroly DPH v Španielsku je založený na štyroch informačných výkazoch, uvedených v nasledujúcej tabuľke:

---

⁵⁴ LEXOLOGY. *Spain launches a tax control plan focusing on information and investigation of fraud*. [online]. [cit. 2020.16.02.]. Dostupné na: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=15a04c62-cba5-4aae-962b-e7808afdb7e4>

⁵⁵ BLEVINS FRANKS. *Fighting Tax Evasion In Spain*. [online]. [cit. 2020.16.02.]. Dostupné na: <https://www.blevinsfranks.com/news/blevinsfranks/article/spain-tax-evasion>

⁵⁶ AVALARA. *Spain takes on VAT fraud*. [online]. [cit. 2020.16.02.]. Dostupné na: <https://www.avalara.com/vatlive/en/vat-news/spain-takes-vat-fraud.html>

Tabuľka č.14: Výkazy DPH posilňujúce boj proti ich únikom v Španielsku

Druh výkazu	Charakteristika výkazu
Ročný výkaz DPH (Formulár 390)	zahrnuté všetky zdaniteľné transakcie v predchádzajúcom roku
Systém SII	okamžité poskytovanie informácií, elektronická fakturácia
Ročný informačný výkaz o transakciách so zákazníkmi a dodávateľmi (formulár 347)	všetky transakcie medzi vymenovanými osobami presahujúce € 3,005.06 (vrátane DPH)
Súhrnný výkaz (v rámci EÚ)	pri dodaní tovaru alebo služby do EÚ

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie (TAXUD), 2017⁵⁷

Systém SII

Jedno zo zásadných najnovších opatrení je radikálny systém DPH elektronickej fakturácie (e-invoicing) zvaný ako „SII“ implementovaný v Španielsku v roku 2017, na základe ktorého sú úniky a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam takmer nemožné. Vďaka SII je možná automatizácia daňovej kontroly, v dôsledku čoho sú odhalenia únikov na DPH oveľa pravdepodobnejšie a rýchlejšie nájdené.

Podobný systém implementovali aj krajiny ako Taliansko, Maďarsko, Grécko a taktiež Poľsko. Medzi nimi existuje množstvo podobností, keďže sú založené na takmer rovnakých zásadách, ale predsa sa v určitých smeroch odlišujú.⁵⁸

Základom systému okamžitého poskytovania informácií SII je, že každá vystavená faktúra musí byť predložená daňovej správe na kontrolu a následne ňou schválená maximálne do 4 pracovných dní, čo predstavuje zásadné zmeny pre všetky podniky. Hlavným cieľom je získať čo najviac informácií, ktoré by napomohli minimalizovať úniky na DPH. Dôležité je poznamenať, že toto nariadenie sa vzťahuje aj na nerezidentské subjekty.⁵⁹

Ale výhody v tom nájdú aj firmy, ktoré môžu vďaka systému podrobnejšie vidieť svoju daňovú situáciu, reagovať na varovné signály a rovnako sa im znižujú manuálne

⁵⁷ EUROPEAN COMMISSION (TAXUD). *VAT listings – implementation in EU Member States*. [online]. [cit. 2020.16.02.] Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat_listings_in_eu_en.pdf

⁵⁸ RACONTEUR. *How Italy is tackling VAT fraud*. [online]. [cit. 2020.15.02.]. Dostupné na: <https://www.raconteur.net/finance/italy-vat-fraud>

⁵⁹ BC. *Spanish SII: real-time ledger reporting*. [online]. [cit. 2020.15.02.]. Dostupné na: <https://becompliant.tax/spanish-sii-real-time-ledger-reporting/>

a papierové práce, keďže SII ruší povinnosť podávať určité formuláre. Systémom sa skracaie tiež doba vrátenia DPH. Za výhodu považujeme, že daňovník môže opraviť každú chybu, ktorú spôsobil pri podaní daňového priznania bez toho, aby o to musel požiadať príslušný daňový úrad. SII možno porovnávať so systémom SAF-T (Standard Audit File for Tax), predstaveným OECD. SII je však o krok ďalej, pretože reporting je uskutočňovaný v reálnom čase, a to na dennej báze.⁶⁰

Zdaniteľné osoby musia v rámci SII poskytovať nasledovné informácie:

- vystavené a prijaté faktúry,
- výpočty DPH,
- intra-komunitárne transakcie,
- uplatňovanie prenesenia daňovej povinnosti,
- doplnujúce informácie (zdaniteľné obdobie, opis transakcií a pod.).⁶¹

Pre daňovú správu teda SII prináša výhody ako:

- vylepšená daňová kontrola, posun k novému modelu daňovej kontroly,
- viac kvalitných informácií získaných v krátkom časovom rámci,
- rýchlejšia a efektívnejšia kontrola daňových priznaní,
- prístup k informáciám o kúpe a predaji tovarov,
- prístup k transakciám v reálnom čase,
- zjednodušenie včasnej kontroly,
- rýchlejšie vrátenie DPH a mnoho iných.⁶²

Aj napriek tomu, že sadzba dane zostala za posledné roky rovnaká, príjmy z DPH do štátneho rozpočtu narástli, čo bolo spôsobené najmä dodržiavaním platenia DPH. Vďaka prijatým opatreniam sa Španielsko dostalo na popredné priečky v efektivite výberu a predchádzania únikov na tejto dani. Predpokladá sa, že práve vďaka zavedeniu SII poklesla medzera len na 2%.

---

⁶⁰ ACCORDANCE VAT. *Immediate supply of information (SII) system update*. [online]. [cit. 2020.15.02.]. Dostupné na: <https://www.accordancevat.com/spain/spain-immediate-supply-of-information-isi-sii-system-update/>

⁶¹ TMF GROUP. *Spain plans immediate reporting to help close VAT gap*. [online]. [cit. 2020.16.02.]. Dostupné na: <https://www.tmf-group.com/en/news-insights/articles/2015/october/spanish-vat-gap-changes/>

⁶² MARTINEZ, Julia. *The use of electronic transaction reporting systems to prevent and detect VAT fraud-experience in Spain*. Tax Tribune: Magazine of the Intra-European Organisation of Tax Administrations. Budapest: IOTA, 2016, 35, 29-30s. ISSN: 1418-4818. Dostupné na: https://www.iota-tax.org/sites/default/files/publications/public_files/tax_tribune_35.pdf

4.3 DPH medzera a opatrenia na boj proti daňovým únikom v oblasti DPH v SR

V období po veľkej hospodárskej kríze sa Slovensko dostalo v rámci EÚ na druhú priečku najvyšších únikov na DPH. Svoje zlé postavenie si značne zlepšila, avšak výsledky v porovnaní s ostatnými členskými štátmi stále nie sú najlepšie. Momentálne sa daňová medzera odhaduje značne vyššie v porovnaní s priemerom EÚ. Analýza daňovej medzery na DPH za posledných 10 rokov a boj Slovenska proti týmto únikom sú uvedené v nasledujúcich podkapitolách.

4.3.1 Analýza daňovej medzery na DPH a vplyv daňových únikov na výšku príjmov štátneho rozpočtu

V nasledujúcej tabuľke a grafe môžeme pozorovať vývoj odhadu daňovej medzery na DPH v SR (v percentuálnom aj absolútnom vyjadrení), hodnotu VTTL a príjem z DPH v rokoch 2007 až 2018, pričom posledný rok je ešte len očakávaným údajom.

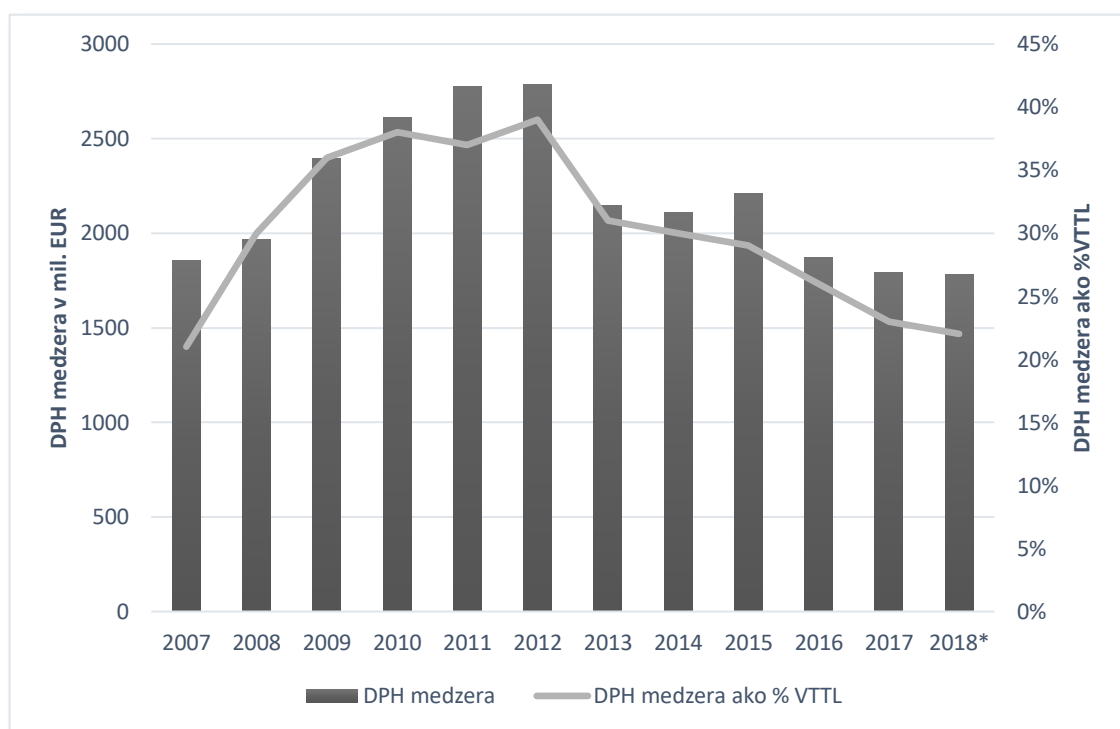
Tabuľka č.15: DPH príjem a DPH medzera vyjadrená v absolútnej hodnote a ako % VTTL v Slovenskej republike v rokoch 2007 až 2018 v mil. EUR

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
VTTL	6003	6585	6438	6516	7014	7114	6844	7132	7630	7294	7708	8109
DPH príjem	4147	4621	4221	4182	4711	4328	4696	5021	5420	5420	5917	6326
DPH medzera	1856	1964	2393	2613	2773	2786	2147	2111	2209	1874	1791	1783
DPH medzera ako % VTTL	21%	30%	36%	38%	37%	39%	31%	30%	29%	26%	23%	22%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie⁶³

⁶³ European Commission. *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2019 Final Report*. [online]. [cit. 2019.09.12.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-full-report-2019_en.pdf

Graf č.5: Vývoj DPH medzery v rokoch 2007 až 2018 v Slovenskej republike

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európskej komisie⁶²

Za sledované 10-ročné obdobie SR dosahovala najlepšie výsledky v roku 2007, no aj napriek tomu patrila ku skupine štátov EÚ s najvyššími únikmi. Daňová medzera vyjadrená ako % VTTL bola na úrovni 21%, čo sa rovnalo odhadom okolo 1,9 miliardy EUR. V tomto období DPH sadzba bola vo výške 19%. Po prepuknutí globálnej krízy nelegálna činnosť daňovníkov značne narástla. Znížila sa výrobná činnosť podnikov a zvýšili sa náklady, tým pádom si daňovníci hľadali nové cesty ako ušetriť. V roku 2010 sa medzera na DPH vyšplhala až na 38%, SR sa tak stala v poradí druhým členským štátom s najväčšími únikmi na tejto dani. Vyššie úniky v EÚ zaznamenalo už len Rumunsko s hodnotou 48%.

Ani po odznení krízy sa Slovensku nevedlo dobre. V roku 2011 bola daňová medzera 37%, rok na to 38%, čo predstavovalo najvyššiu hodnotu za naše sledované obdobie. Za dôvod môžeme predpokladať prechod druhej vlny hospodárskej krízy.

Hlavnou príčinou nárastu medzery na DPH bolo aj výrazné zníženie príjmov plynúcich z tejto dane, ktoré sa nominálne znížili o približne 8%, zatiaľ čo VTTL vzrástlo o cca 1,4% (na hodnotu 7,1 miliardy EUR), a to predstavovalo o niečo menej ako rast ekonomiky SR. Krajina tak stále zostala v únii jednou z krajín s najvyššou medzerou DPH.

Rok 2013 bol pre SR úspešnejším. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa medzera na DPH znížila o 8%. Dôvodom bolo implementovanie Akčného plánu boja proti

podvodom, ktorého opatrenia zhodnotíme neskôr. Od tohto roku až po súčasnosť sa úniky postupne znižovali. V roku 2017 sa odhaduje medzera na 27%, čo predstavuje stratu 1,8 miliardy EUR. V porovnaní s rokom 2013 to predstavuje pokles o 8 percentuálnych bodov. Treba poznamenať, že priemer EÚ(28) za rok 2017 bol na hodnote len 11%. Po Rumunsku, Grécku, Litve a Taliansku sa v poradí s najväčšou medzerou nachádza práve SR.

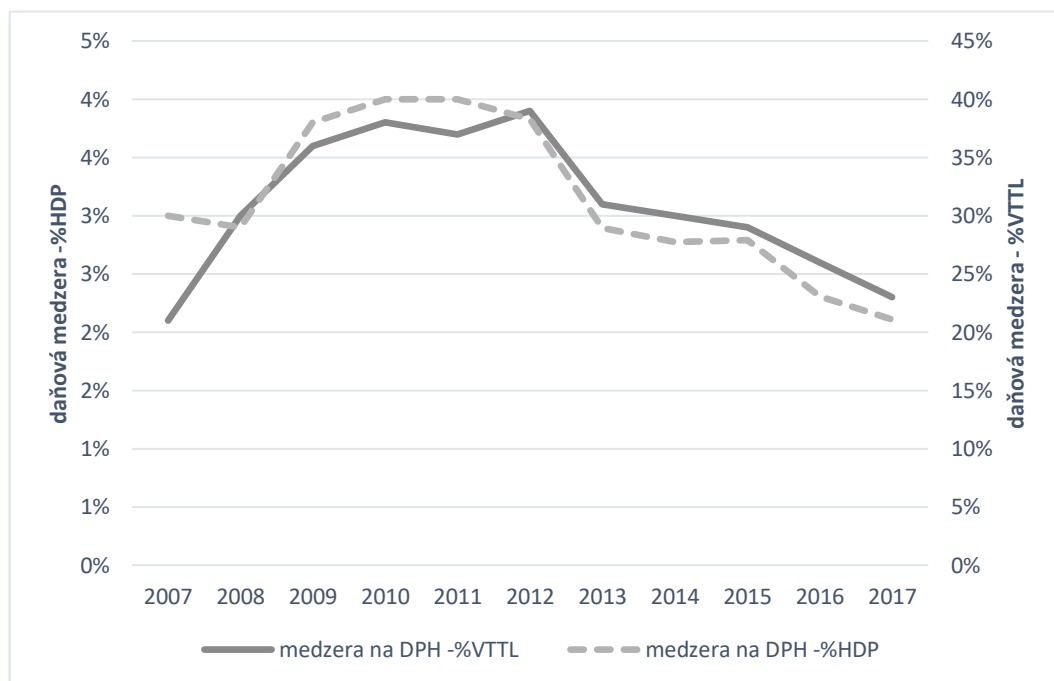
Za dôležité takisto pokladáme vyjadriť daňovú medzeru ako % HDP. Presné údaje za posledných 10 rokov sú zhrnuté v nadchádzajúcej tabuľke.

Tabuľka č.16: Vývoj HDP a daňovej medzery na DPH vyjadrenej ako %HDP v SR od roku 2007 do 2017

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
HDP (mld. EUR)	54,8	64,8	64	67,6	70,6	72,7	74,2	76,1	79,1	81,2	84,9
Daňová medzera na DPH ako %HDP	3%	2,9%	3,8%	4%	4%	3,8%	2,9%	2,8%	2,8%	2,3%	2,1%

Zdroj: vlastné výpočty podľa ŠÚSR a Európskej komisie

Graf č.6: Vývoj DPH medzery vyjadrenej ako %VTTL a %HDP v rokoch 2007 až 2017 v SR

Zdroj: vlastné spracovanie podľa ŠÚSR a Európskej komisie

Ak sa pozrieme na vývoj HDP, môžeme vidieť, že za sledované roky malo rastúci charakter, s výnimkou obdobia po odznení krízy, kedy v roku 2009 došlo ku medziročnému reálnemu prepadu pridanej hodnoty o približne 4,8%, z dôvodu nepriaznivého vývoja zahraničného dopytu.

Graficky znázornená medzera na DPH vyjadrená ako %HDP približne kopírovala medzeru vyjadrenú ako %VTTL. Výnimku tvorí rozhranie obdobia 2011-2012, kedy sa medzera ako %VTTL zvýšila, a naopak, ako %HDP znížila. V roku 2011 európsky priemer daňovej medzery bol na hodnote 1,5%HDP, pričom SR dosahovalo až 4%, čo bolo značne negatívne.

Príjem z DPH plynúcich do štátneho rozpočtu SR za obdobie rokov 2007 až 2018. Obdobne ako v prípade s únikmi, tak aj na príjmy pôsobila kríza, kedy sa ich hodnota znížila. Ako reakcia na redukované prostriedky bola v roku 2010 zvýšená sadzba DPH z 19% na 20%. To považujeme aj za dôvod zvýšenia príjmov v roku 2011, ale na druhej strane došlo tiež k zvýšeniu daňovej medzery na DPH. V roku 2018 príjmy z DPH v SR boli vo výške 6,3 miliárd EUR. DPH tak predstavuje najdôležitejší príjem pre štátny rozpočet SR.

4.3.2 Akčný plán boja proti daňovým únikom 2012-2016

Boj proti únikom na DPH je pod záštitou Finančného riaditeľstva (FR SR) a Ministerstva financií SR (MF SR). Ako sme už prízvukovali, v roku 2012 bola daňová medzera na úrovni 39%, čo bolo alarmujúcim signálom pre SR aplikovať čo najúčinnnejšie systematické opatrenia. Preto Vláda SR prijala „**Akčný plán boja proti daňovým podvodom**“ (ďalej Akčný plán) na obdobie rokov 2012 až 2016. Bolo schválených 50 opatrení, ktoré mali znížiť úniky na priamych aj nepriamych daniach, no prevažne boli zamerané na DPH. Za toto obdobie boli taktiež prijaté opatrenia, ako napríklad Národná bločková lotéria, ktoré ale nespádali pod tento plán.⁶⁴

Akčný plán bol rozdelený do troch etáp, ktoré obsahovali nasledovné opatrenia:

---

⁶⁴ Najvyšší kontrolný úrad SR. *Záverečná správa 2017-Účinnosť opatrení politiky boja s podvodmi na DPH.* [online]. [cit. 2020.17.02.]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/>

Tabuľka č.17: Etapy a opatrenia Akčného plánu (2012-2016)

Etapy a jej účinnosti	Príklady prijatých opatrení
<p>1. etapa (od 1.10.2012)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ povinnosť finančnej zábezpeky pri DPH registrácii (platilo pre rizikové osoby) -od 1.1. 2019 zrušená ✓ zrušenie DPH registrácie tým subjektom, ktoré si neplnia povinnosti (napr. nepodá DP alebo Kontrolný výkaz) ✓ povinnosť mesačného ZO pre novo-zaregistrovaných platiteľov (12 mesiacov) <ul style="list-style-type: none"> ✓ zníženie hranice pre povinné mesačné ZO ✓ rozšírenie mechanizmu „reverse charge“ ✓ povinnosť preukazovania intrakomunitárnych transakcií ✓ právo založiť si s.r.o. len osobe bez daňových nedoplatkov ✓ „daňový podvod“ v zákone definovaný ako trestný čin <ul style="list-style-type: none"> ✓ sprísnenie trestov pri daňových únikoch
<p>2.etapa (od 1.10.2013)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ implementácia režimu prísnejšieho dohľadu nad subjektami, ktoré sú rizikové <ul style="list-style-type: none"> ✓ povinnosť predkladať kontrolný výkaz ✓ aktualizácia ZZDZ (Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia) <ul style="list-style-type: none"> ✓ povinnosť bezhotovostnej platby nad 10 000 EUR ✓ použitie medzinárodne získaných informácií <ul style="list-style-type: none"> ✓ právna zodpovednosť PO ✓ majetkové nárokovanie štátu počas trestného konania <ul style="list-style-type: none"> ✓ špecializácia súdov v oblasti daňového práva
<p>3.etapa (od 1.10.2014)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ povinnosť predkladať súhrnný výkaz (elektronickou formou) <ul style="list-style-type: none"> ✓ rating daňových subjektov ✓ sprísnenie podmienok PO v konkurze ✓ vytvorenie registra insolventnosti a diskvalifikovaných osôb <ul style="list-style-type: none"> ✓ IT spolupráca daňových a stavebných úradov ✓ založenie „podvodnej s.r.o.“ ako nová skutková podstata ✓ prístup Finančného riaditeľstva SR do mýtného systému <ul style="list-style-type: none"> ✓ vytvorenie centrálného registra účtov

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Programového vyhlásenia vlády

Podľa začiatkových odhadov od IFP tieto opatrenia mali znížiť daňovú medzeru o 1,1 miliardy EUR. Boli dokonca oveľa účinnejšie ako sa predpokladalo. Podľa NKÚ SR (Najvyšší kontrolný úrad) celkový prínos v oblasti DPH za obdobie účinnosti Akčného plánu bol vyčíslený na hodnotu cca 2,5 miliárd EUR, čo predstavuje 3,1% HDP. Treba poznamenať, že dané vyčíslenie nezahŕňa zlepšené makroekonomické prostredie či nové zákony, ktoré zefektívnili výber. Ak sa pozrieme na vyššie uvedenú tabuľku, za toto obdobie

rokov 2012-2016 sa znížila medzera na DPH z 39% na 26% VTTL. Za spomenuté roky sa taktiež zvýšila efektívna daňová sadzba, konkrétne z 12,7% na 15,2%. Túto celkovú pozitívnu zmenu však nemôžeme pripísať len Akčnému plánu. Finančné riaditeľstvo SR ohodnotilo, že: „prijaté opatrenia zúžili priestor na obchádzanie právnych predpisov a zneužívanie daňového systému na páchanie daňových únikov. Realizované opatrenia v boji proti daňovým únikom priniesli zlepšenie výberu DPH, čo má pozitívny dosah na príjmovú stránku štátneho rozpočtu.“⁶⁵

Po zavedení opatrení Akčného plánu do praxe sa prehĺbila spolupráca rôznych zainteresovaných zložiek výkonu, kedy boli odhalené oblasti, ktoré si vyžadovali nové a efektívnejšie nástroje bojujúce proti únikom. Na dané opatrenia zareagovali zmenou správania taktiež aj podvodníci, preto SR schválilo v roku 2015 aktualizovanie Akčného plánu, ktorý zahŕňal 30 nových opatrení, ako napríklad povinnosť daňových subjektov predložiť správcovi elektronickú archiváciu účtovníctva či povinnosť uviesť údaje zo zjednodušených faktúr v kontrolnom výkaze.

Plnenia konkrétnych opatrení Akčného plánu sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č.18: Splnenie opatrení Akčného plánu (AP) 2012-2016

opatrenia boli →	splnené	nesplnené	presunuté (do AP 2017-18)	v plnení
základný AP	42	2	1	5
aktualizácia AP	13	4	9	4

Zdroj: vlastné spracovanie podľa NKÚ, 2017

Jedným z hlavných opatrení boja proti únikom na DPH, konkrétne karuselovým (kolotočovým) podvodom, je takmer v celej Európskej únii mechanizmus „reverse charge“ t.j. tuzemský prenos daňovej povinnosti na kupujúceho. Jeho účinnosť na Slovensku môžeme vidieť v nasledujúcej tabuľke.

⁶⁵ Najvyšší kontrolný úrad SR. *Záverečná správa 2017-Účinnosť opatrení politiky boja s podvodmi na DPH.* s.8 [online]. [cit. 2020.17.02.]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/>

Tabuľka č.19: Hodnota dodávok tovarov a služieb v rámci „reverse charge“ vykázané v daňových priznaniach v mil. EUR

V mil. EUR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
základ dane	9 174	8 251	8 092	11 218	11 279	21 902	25 858
daň	1 820	1 665	1 619	2 244	2 226	4 368	5 163

Zdroj: vlastné spracovanie podľa FRSSR a IFP⁶⁶

Ako je ukázané v tabuľke, hodnota dodávok tovarov a služieb, kedy daň platí príjemca, vzrástla v porovnaní s rokom 2011 takmer o trojnásobok. Vyšší nárast môžeme pozorovať v roku 2014, kedy bol mechanizmus „reverse charge“ rozšírený o nové rizikové komodity a služby, ako napríklad poľnohospodárske plodiny, kovy a mobilné telefóny. Pre rozpočet SR to prinieslo 625 miliónov EUR. Ďalší významný, takmer dvojnásobný, nárast môžeme vidieť v roku 2016, kedy bol mechanizmus rozšírený o dodanie stavebných prác. Na druhej strane zákon jasne nestanovuje presnú definíciu stavebných prác, čo v praxi vedie niekedy ku problémom.

4.3.3 Kontrolný výkaz

Ku najdiskutovanejším a kľúčovým nástrojom boja proti únikom na DPH patrí kontrolný výkaz (KV) podávaný v elektronickej forme, ktorý môžeme charakterizovať ako podrobný záznam obsahujúci všetky vystavené a prijaté faktúry, rovnako aj uplatnené DPH nadmerné odpočty za konkrétne zdaňovacie obdobie. Tento plne automatizovaný systém dokáže na základe krížovej kontroly odhaliť karuselové podvody, dvojnásobné nezákonné nadmerné odpočty, nepoužívanie registračnej pokladne či zámenu faktúr vo vedení účtovníctva. Finančná správa tak môže efektívnejšie, najmä oveľa rýchlejšie, odhaliť úniky na DPH, a tým pádom vykonáva menej fyzických kontrol, keďže sa neskúmajú tie firmy, ktoré si to nezaslúžia.

Finančná správa od roku zavedenia prijala nasledovný počet kontrolných výkazov a transakcií:

⁶⁶IFP MF SR. *Daňová medzera na DPH- Manuál. 2019.* [online]. [cit. 2020.22.02.]. Dostupné na: <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/>

Tabuľka č.20: Počet spracovaných KV a celkový počet transakcií

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (do 1.7.)
počet prijatých KV	1 542 169	1 589 405	1 755 813	1 830 871	1 919 904	1 516 154
celkový počet transakcií	156,9 mld.	161,1 mld.	171,6 mld.	179,8 mld.	181,8 mld.	151,6 mld.

Zdroj: vlastné spracovanie na základe interných údajov FR SR

Môžeme vyhodnotiť, že počet KV neustále stúpa. Kým v roku 2014 ich bolo prijatých 1,5 milióna, v roku 2018 takmer 2 milióny. Ten istý trend môžeme pozorovať aj pri počte prijatých transakcií. Finančná správa tak pracuje ročne približne s 180 miliardami transakcií, pričom priemerne eviduje, že v dôsledku chýb vykonávaných daňovými subjektami, len 92% z nich je platných.

Kontrolný výkaz bol zavedený 1.1. 2014. V prvý rok účinnosti bolo z celkových 157 miliónov transakcií identifikovaných až 24 miliónov ako rizikových a podozrivých, čo predstavovalo sumu až 213 miliónov EUR u 7 106 daňových subjektov. O dva roky neskôr finančná správa zaregistrovala počet týchto transakcií na 18 miliónov, a to zásluhou kontrolného výkazu.⁶⁷ Kým v roku 2017 zo všetkých transakcií bolo takmer 20% rizikových, v roku 2017 to bolo len 12%.⁶⁸

Kontrolný výkaz priniesol pre SR tieto najvýznamnejšie výhody:

- ✓ zníženie rizikových transakcií (zvýšenie vlastnej daňovej povinnosti a zníženie NO),
- ✓ elimináciu rizikových subjektov,
- ✓ možnú kontrolu dodávateľsko-odberateľského reťazca,
➔ značná eliminácia daňových únikov na DPH.

Aj na základe týchto faktov môžeme tvrdiť, že zavedenie kontrolného výkazu bolo veľmi účinné. Na druhej strane, po jeho zavedení bola zaznamenaná zmena správania daňových subjektov, kedy úniky boli vykonávané v „solistikovanejších“ formách. Začali prechádzať z nadmerných odpočtov do optimalizácie daňovej povinnosti a tiež zneužívať zavedenie zjednodušených faktúr v kontrolnom výkaze.⁶⁹

⁶⁷ ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky v Slovenskej republike: možnosti ich eliminácie vybranými opatreniami*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. 123 s. ISBN 978-80-8168-603-0.

⁶⁸ FS SR. *Najlepšia efektívna daňová sadzba*. [online]. [cit. 2020.22.02.]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniak/detail-novinky/naj-eds-na/bc>

⁶⁹ MFSR. *Boj proti daňovým únikom pokračuje*. [online]. [cit. 2020.22.02.]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/boj-proti-danovym-unikom-pokracuje.html>

4.3.4 Ostatné nástroje boja proti únikom na DPH

Okrem spomínaných opatrení z Akčného plánu bojujú proti únikom na DPH aj nasledujúce vybrané nástroje:

Tabuľka č.21: Ostatné vybrané nástroje boja proti únikom na DPH v SR

Daňová kobra	Národná bločková lotéria	Daňová kontrola FS
tím zložený z Finančnej správy, Policajného zboru SR a Generálnej prokuratúry → intenzívna vzájomná spolupráca	kontrola vydávania bločkov od spotrebiteľov z ERP formou hry s možnosťou získania výhier → zvýšenie záujmu spotrebiteľov žiadať bločky ERP	preventívna funkcia FS → kontrola účtovníctva, ZD, štátnej pomoci a pod. (od roku 2003 počet kontrol klesá, ale nálezy rastú)

Zdroj: vlastné spracovanie na základe FR SR, NKÚ a MFSR

Prvým uvedeným nástrojom je **Daňová kobra**, zavedená v roku 2012. FS SR zhodnotila, že spolu s kontrolným výkazom predstavuje najúčinnějšíu formu boja proti únikom na DPH. Môžeme ju hodnotiť ako úspešnú, keďže dosahuje 87% efektívnosť daňových kontrol. Za obdobie od vzniku tohto tímu po december 2017 (posledné zverejnené údaje) priniesla štátu nálezy vo výške viac ako 806,7 miliónov EUR, pričom NO, ktorý nebol na základe kobry vyplatený, predstavoval 82,4 miliónov EUR.⁷⁰

Plánované príjmy **Národnej bločkovej lotérie (NBL)** vo výške 50 miliónov EUR ročne boli vyhodnotené pomocou NKÚ ako nadhodnotené, keďže náklady na realizáciu v podobe marketingu, výhier či vysielania TV relácie boli značne prekročené. Napriek tomu NBL prináša odhadom štátnemu rozpočtu 8,2 milióna EUR ročne. Finančná správa tak získava milióny bločkov, ktoré sú následne zdrojom kontrol. Podľa nej došlo vďaka NBL v roku 2014, teda rok po zavedení, k 22% poklesu porušovania pravidiel týkajúcich sa ERP. Aj napriek tomu nemôžeme zhodnotiť priamy vplyv NBL na obmedzenie únikov. Úspešnosť kontrol, ktoré boli vykonané na základe podnetu od spotrebiteľov bola len 39%. NKÚ podal

⁷⁰ FSSR. *Najlepšia efektívna daňová sadzba. 2017.* [online]. [cit. 2020.23.02.]. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniiek/detail-novinky/_naj-eds-na/bc

tak podnet na zväzovanie fungovania tejto lotérie aj na základe toho, že záujem zo strany ľudí postupne klesá.⁷¹

Ďalšou významnou aktivitou je **daňová kontrola** vykonávaná Finančnou správou SR. Následná tabuľka hodnotí jej efektivitu a poukazuje, že DPH je najčastejšou zložkou kontroly.

Tabuľka č.22: Prehľad výsledkov daňovej kontrolnej činnosti v SR

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
počet kontrol	16 053	13 059	12 488	10 417	11 823	10 965	7 916
...z toho nálezy	*x	*x	6 621	4 776	5 683	6 475	5 469
nálezy v tis. EUR	525 096	573 215	646 893	647 293	701 368	670 056	618 611
...z toho nálezy DPH	305 212	379 169	490 457	516 801	582 001	525 569	462 227
podiel DPH na nálezoch	58,1%	66,2%	75,8%	79,8%	83%	78,4%	74,7%
celková efektivita kontroly (na NO)	32,2%	33,8 %	38,3%	31,1%	31,00%	39,30%	45,10%

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ FS 2012 až 2018

(*x-neuvedené)

Na základe vyššie uvedených údajov môžeme tvrdiť, že sa počet kontrol vykonávaných finančnou správou neustále znižuje. Zásluhu na tom nesú prijaté opatrenia, a to najmä kontrolné výkazy. Ako je zaznamenané v tabuľke, počet vykonaných daňových kontrol poklesol v porovnaní s rokom 2012 o viac ako polovicu, no napriek tomu hodnota náleзов sa zvyšovala. Kým v roku 2012 nálezy boli vo výške 525 miliónov EUR, na konci nášho sledovaného obdobia boli vo výške takmer 619 miliónov EUR.

V roku 2018 až 72% zo všetkých náleзов predstavovala DPH, v roku 2016 dokonca 83%. Môžeme teda skonštatovať, že DPH je daň, ktorá predstavuje z pohľadu únikov na všetkých daniach najrizikovejšiu zložku. Rovnako môžeme tvrdiť, že efektivita kontrol zameraných na nadmerné odpočty sa za naše sledované obdobie 2012-2018 zvýšila z 32% až na 45%.

⁷¹ GLOB SK. *V bločkovej lotérii sa rozdali milióny aj autá. Veľkú slávu má za sebou, čo s ňou bude ďalej?* [online]. [cit. 2020.23.02.]. Dostupné na: <https://glob.zoznam.sk/v-blockovej-loterii-sa-rozdali-miliony-aj-auta-velku-slavu-ma-za-sebou-co-s-nou-bude-dalej/>

4.3.5 Akčný plán boja proti daňovým únikom 2017-2019, e-Kasa

Boj s daňovými únikami predstavuje neustály proces, čo potvrdzuje aj fakt, že vláda schválila Akčný plán boja proti daňovým podvodom 2017 – 2018, ktorý obsahuje 21 nových opatrení, ako napríklad systém ETCS (online monitoring prepravy tovarov), zavedenie súhrnného protokolu, 10 ročná lehota na vykonanie daňového konania či umožnenie vrátenia NO (nerizikovej časti) pred začiatkom daňovej kontrolnej činnosti. Najvýznamnejším opatrením bolo zavedenie online elektronickej kasy (e-Kasa), ktoré si podrobne analyzujeme.⁷²

SR má veľmi vysokú medzeru na DPH v sektoroch HORECA, kde spadajú hotelové služby a kaviarne spolu s reštauráciami. Napríklad v roku 2014 bola vo výške 491 miliónov EUR. Takisto FS SR zistila, že podnikatelia, aj keď vydali blok z pokladnice, následne manipulovali s fiškálnym modulom, a tak mazali bločky. Pre štát to znamenalo podnet na to, aby prijal nové kroky, ktoré by tieto úniky čo najefektívnejšie eliminovali. Takýmto opatrením bolo zavedenie, dnes už povinnej e-Kasy, pomocou ktorej sú všetky pokladnice v SR napojené na portál finančnej správy za účelom daňovej kontroly. Podnikatelia tým pádom už nevyužívajú ERP (elektronické registračné pokladnice), ale ORP (online registračné pokladnice). Finančná správa tak získala okamžitý prehľad o každej jednej transakcii. Je potrebné poznamenať, že ešte v rámci Akčného plánu na obdobie 2012-2016 bola predstavená virtuálna registračná pokladnica, ktorá pracovala na princípe bezplatnej online aplikácie.⁷³

Keďže sa e-Kasa stala povinnou pre všetkých podnikateľov od 1. júla 2019, nie je možné ešte úplne zanalyzovať účinnosť tohto opatrenia.

Implementáciou e-Kasy sa očakáva:

- ✓ pokles medzery na DPH o 15% v sektoroch maloobchodu, služieb a HORECA,
- ✓ 2019: celkové výnosy vo výške 72,3 miliónov EUR,
- ✓ 2020: celkové výnosy vo výške 117,9 miliónov EUR,
- ✓ každý ďalší rok: celkové výnosy vo výške 122 miliónov EUR.⁷⁴

---

⁷² KPMG. *Akčný plán boja proti daňovým podvodom*. [online]. [cit. 2020.23.02.]. Dostupné na: <https://www.danovky.sk/sk/akcny-plan-boja-proti-danovym-podvodom>

⁷³ FSSR. *E-Kasa*. [online]. [cit. 2020.24.02.]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/ekasa>

⁷⁴ SITA. *Poslanci schválili e-kasu, pokladnice sa budú musieť pripojiť na finančnú správu*. [online]. [cit. 2020.23.02.]. Dostupné na: <https://www.epi.sk/clanok-z-titulky/poslanci-schvalili-e-kasu-pokladnice-sa-budu-musiet-pripojit-na-financnu-spravu-spravodajstvo-12-2018.htm>

Schéma č.3: Výhody používania e-Kasy z pohľadu Finančnej správy SR (FS) a podnikateľov

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Finančnej správy SR

Okrem výhod uvedených v našej vyššie uvedenej schéme, e-Kasa znamenala pomerne veľké výdavky pre malých podnikateľov, najmä pre tých, ktorí si museli kupovať nové pokladnice. Nákladom je tiež internetové pripojenie, ktoré je nevyhnutné na jej fungovanie.

4.4 Navrhované opatrenia na boj proti daňovým únikom v oblasti DPH

Považujeme za potrebné, aby systém DPH reagoval na výzvy digitálnej ekonomiky, ktorej veľkou súčasťou je elektronický obchod. Dnes podvodníci s cieľom vyhnúť sa DPH používajú nové inovatívne metódy. Začlenenie technologických riešení je kľúčom k implementácii všetkých nových opatrení. Inteligentnejšia technológia prináša do EÚ novú éru v boji proti daňovej medzere na DPH, no je to len začiatok dlhšej cesty „spraviť daň digitálnou“.

Podľa posledných štatistík každý piaty podnik v EÚ uskutočňuje elektronický predaj. Za posledných 10 rokov sa percento podnikov, ktoré predávali cez internet, zvýšilo o 7% a ich obrat sa zvýšil o 5%. Daňové správy tak stále viac potrebujú vyberať DPH od podnikov, ktoré majú sídlo v zahraničí. Preto sa musí zabezpečiť účinné zdaňovanie elektronického obchodu.

Aj tieto štatistiky boli dôvodom nového balíka opatrení, nami už spomínaného „**e-commerce package**“, ktorého účinnosť začína v roku 2021 (schválený 18.2.2020). Doplnkom balíka je nový systém výmeny o platbách prostredníctvom **CESOP (centrálny elektronický platobný systém)**, ktorého pravidlá sa začnú používať od 1.1.2024, čo je o dva roky neskôr ako bolo naplánované. Všetky finančné inštitúcie budú musieť vykazovať každý štvrt'rok dáta o platbách obchodníkov daňovým úradom, ktoré následne budú zdieľať informácie v CESOP. V tomto systéme budú môcť spolupracovať všetky daňové správy jednotlivých členských štátov. Finančné inštitúcie by sa tak mali začať pripravovať na tieto zmeny a zväziť, či ich IT systémy sú na reporting postačujúce.⁷⁵

Treba dodať, že takýto zber informácií ohľadom daní členských štátov častokrát podľa vnútroštátnych zákonov nie je povolený. Európska komisia sa tak snaží obísť tieto pravidlá implementovaním harmonizovaných pravidiel. Otázkou zostáva, či je to v súlade so zásadou proporcionality EÚ a zachovania suverenity krajín. Mimo Spoločenstva (napríklad Mexiko) však existujú omnoho „drastickejšie“ opatrenia, kde sú finančné inštitúcie vymenované za agentov zodpovedných za výber DPH. Efektivitu CESOP v rámci EÚ uvidíme však až neskôr.⁷⁶

Za potrebné rovnako pokladáme, aby sa EÚ, ale aj jednotlivé štáty zameriavali ešte vyššou intenzitou na karuselové podvody, ktoré tvoria až 25% zo všetkých únikov na DPH. Riešením môže byť už spomínaný **model rozdelenej platby DPH (VAT Split payment)**, ktorá spočíva v tom, že suma bez dane sa platí dodávajúcemu, zatiaľ čo suma rovnajúca sa dani sa platí na vopred určený účet daňovej správy, čo zásadne mení princíp výberu DPH. Takýto model zaviedlo Poľsko v roku 2019, kde sa stal veľmi efektívnym. Implementáciu tohto systému na vybrané kategórie dodávok tovaru a služieb si môžu taktiež zobrať za vzor ostatné členské štáty. V reporte Európskej komisie, ktorý analyzoval účinnosť tohto mechanizmu sa uvádza, že aj keď implementovanie je vysoko nákladné, jeho efektívnosť v boji najmä proti karuselovým podvodom stále prevyšuje. Keďže sa pre politiky zdá tento nástroj z dôvodu vysokých nákladov menej atraktívny, riešením môže byť tiež

---

⁷⁵EUROPEAN COURT OF AUDITORS. *E-commerce: many of the challenges of collecting VAT and customs duties remain to be resolved*. Report 12/2019. [online]. [cit. 2020.23.02.]. Dostupné na: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/e-commerce-12-2019/en/>

⁷⁶DELOITTE. *New reporting obligations for EU financial institutions from 2024 onwards - Closing the EU VAT gap*. 2019. [online]. [cit. 2020.24.02.]. Dostupné na: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/nl/Documents/financial-services/deloitte-nl-fsi-closing-the-eu-vat-gap.pdf>

implementácia len obmedzeného rozsahu. Podľa analýzy môže daný model znížiť DPH medzeru od 27% do 56%.⁷⁷

Za dôležité tiež považujeme, aby opatrenia, ktoré prijímajú štáty, neboli vo vzájomnou rozpore, aj keď sledujú rovnaký cieľ, a to zníženie únikov na DPH.

Z pohľadu SR zastávame názor, že Národná bločková lotéria už nie je natoľko efektívna, a to z dôvodu zavedenia e-Kasy, dnes už nízkeho povedomia a záujmu občanov či vysokých nákladov štátu na výhry. Je takisto veľmi potrebné zanalyzovať účinnosť novo-prijatej e-Kasy, následne reagovať na možné nedostatky a prípadne znížiť medzeru v sektore HORECA iným doplnujúcim nástrojom.

Je nesmierne dôležité, aby Slovensko pokračovalo ešte efektívnejšou formou boja proti únikom na DPH. Riešením je podľa nášho názoru napríklad čo najefektívnejšia daňová kontrola, zvýšenie povedomia ľudí o tom, aké je dôležité riadne platiť dane v podobe vzdelávacích aktivít či určitá forma odmeňovania poctivých platiteľov daní. Za vzor boja proti únikom na DPH si SR môže zobrať práve nami analyzované Poľsko, kde za tri roky dokázali znížiť medzeru z 24% na 9% VTTL. Výzvou pre SR môže byť tiež čo najhlbšia spolupráca s bankovým sektorom. Práve v Poľsku vyvinuli systém STIR, kedy banky po zistení nezrovnalostí môžu zmraziť účty svojich klientov.

Možnosťou pre Slovensko by bola implementácia SII inšpirovaná Španielskom, teda systému DPH elektronickej fakturácie (e-invoicing). Obdobný nástroj tiež implementovalo napríklad v roku 2018 Maďarsko a v roku 2019 Taliansko. Pre FSSR by to síce znamenalo vysoké náklady na nových zamestnancov a technológie, no zastávame názor, že by tak značne boli potlačené daňové úniky na DPH, keďže daňová kontrola by bola vykonávaná v reálnom čase. Úrady by skontrolovali, či je každá faktúra správna a následne po schválení by sa odovzdala jej určenému príjemcovi. Znamenalo by to koniec manuálnych procesov. Viacero krajín, nielen z EÚ, sa chystá prijať elektronickej fakturáciu v blízkej budúcnosti, každá svojím vlastným spôsobom.

Obdobný systém „Standard Audit File for Tax“ bol vypracovaný OECD. Toto je však len začiatok. Predpokladá sa pokračujúci prechod smerom k úplne automatizovanému

---

⁷⁷European Commission. *Analysis of the impact of the split payment mechanism as an alternative VAT collection method Final Report. 2017.* [online]. [cit. 2020.25.02.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/split_payment_report_execsummary_2017_en.pdf ISBN 978-92-79-77051-7.

digitálnemu vykazovaniu v reálnom čase, kde umelá inteligencia bude hrať najdôležitejšiu úlohu pri zabezpečovaní správnosti informácií.⁷⁸

Za častý dôvod únikov pokladajú mnohí odborníci zložitost' systému DPH. Daňová prax za posledné roky ukazuje, že dnešný systém DPH, ktorý mal byť len dočasným riešením, je rozdrobený, zložitý a zastaraný, keďže nedokáže konzistentne reagovať s narastajúcou globalizáciou. Neustále sa zvyšuje počet cezhraničných transakcií, ktoré dávajú priestor pre úniky na DPH. Podvodníci tak majú k dispozícii 27 (bez UK) rôznych systémov DPH, v ktorých môžu využívať medzery v zákonoch.⁷⁹

Na základe týchto faktov bol v roku 2017 predstavený návrh jednej z najväčších reforiem v oblasti DPH v EÚ za posledných 25 rokov. Sľubuje znížiť daňovú medzeru až o 80%. Vďaka tejto reforme by bol celý systém omnoho jednoduchší a znamenal by prechod ku jednotnému priestoru EÚ. Daný konečný systém predstavuje dlhodobý záväzok Európskej komisie. Základom celého fungovania DPH by bolo, že predaj tovaru medzi členskými štátmi bude zdaňovaný rovnakým spôsobom ako v jednotlivých krajinách EÚ. Očakáva sa, že všetky potrebné kroky ku konečnému systému budú fungovať až po roku 2022.⁸⁰

---

⁷⁸ RACONTEUR. *How Italy is tackling VAT fraud*. [online]. [cit. 2020.25.02.]. Dostupné na: <https://www.raconteur.net/finance/italy-vat-fraud>

⁷⁹ BABČÁK, Vladimír a kol. *Daňové úniky a daňové podvody a práve možnosti ich predchádzania (inštitútni daňového, obchodného a trestného práva)*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach- ŠafárikPress, 2018. 160-169 s. ISBN: 978-80-8152-661-9.

⁸⁰ Európska komisia. *Európska komisia navrhuje rozsiahlu reformu systému DPH v EÚ*. [online]. [cit. 2020.25.02.]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_17_3443

Záver

Ako sme už zmienili, spoločný systém DPH zastáva v Európskej únii veľmi podstatnú úlohu. Táto daň však sama o sebe nesie množstvo rizík v podobe enormných únikov. Daňová politika EÚ význačne prispieva k boju proti nim a neustále napomáha k efektívnemu výberu príjmov do rozpočtov jej členských štátov.

V našej diplomovej práci sme sa zamerali na daňové úniky v oblasti DPH, no najmä na možné riešenia ich eliminácie. Opatrenia bojujúce proti únikom sme si charakterizovali nie len v EÚ, ale aj v SR a v dvoch vybraných štátoch. Za najnebezpečnejšie úniky považujeme karuselové podvody, známe pod názvom kolotočové podvody či podvody na nadmerných odpočtoch. Odhaduje sa, že tvoria až 25% zo všetkých nelegálnych činností na daniach, preto by im mala byť venovaná mimoriadna pozornosť.

Daňovú medzeru na DPH môžeme definovať ako rozdiel medzi skutočne vybranou daňou a daňou, ktorá by mala byť vybraná. Jej zníženie je jednou z najväčších priorít EÚ. Európska komisia daňovú medzeru vyčísluje na základe princípu merania zhora-nadol. Vývoj tohto ukazovateľa v Európskej únii bol ovplyvnený veľkou hospodárskou krízou. Kým v roku 2007 bol priemer daňových medzier členských štátov 15%VTTL, o dva roky neskôr bol na hodnote 19%. V súčasnosti môžeme pozorovať trend poklesu tejto medzery. Posledné odhady ukazujú, že je na úrovni 11%.

EÚ a jej členské štáty za posledné obdobie prijali množstvo nástrojov a opatrení, legislatívneho aj nelegislatívneho charakteru, na boj proti únikom na DPH. Väčšina z nich bola prijatá na základe smerníc EÚ, no niektoré boli nad ich rámec. Jedným z najvýznamnejších opatrení považujeme možnosť prenesenia daňovej povinnosti na kupujúceho- mechanizmus reverse-charge, ktorý ročne prispieva v EÚ okolo 50 miliárd EUR. Medzi ďalšie prijaté nástroje patrí systém MOSS, vďaka ktorému sa eliminovalo až 70% únikov v elektronických službách, „E-commerce package“ či systém spoločného vymieňania informácií (TNA).

Našimi vybranými analyzovanými štátmi bolo Poľsko a Španielsko. Dôvodom voľby bol fakt, že tieto krajiny dokázali za posledné sledované obdobie značne znížiť úniky na DPH.

Poľská republika v roku 2015 mala daňovú medzeru na úrovni 24%. Posledné odhady však ukazujú, že jej hodnota sa nachádza na úrovni len 9%. Obrovskú zásluhu na znížení tejto medzery nesie detailne vypracovaný plán boja proti únikom, ktorý bol predstavený Ministerstvom financií. Za zmienku stojí sprísnenie podmienok pre vrátenie

nadmerného odpočtu, vysoké úroky za nezaplatené dane, právo štátu skonfiškovať majetok pochádzajúci z daňových podvodov, mechanizmus rozdelenia platieb (daň je zúčtovaná daňovou správou), palivový balík či databáza JPK. Za vysoko účinné opatrenie považujeme IT systém STIR, ktorý na základe spolupráce s bankovým sektorom dokáže veľmi rýchlo vypátrať karuselové podvody.

Prehľadne a hlbšie sme zanalyzovali vývoj daňovej medzery spolu s opatreniami bojujúcimi proti únikom na DPH v Španielsku. Svojou najväčšou silou globálna kríza zapôsobila práve na túto krajinu, kedy sa daňové úniky dostali na úroveň 34% (rok 2009). Odhady Európskej komisie však poukazujú, že v roku 2018 bola na úrovni len 2%, čím sa zaraďuje medzi štyri štáty s najnižšími únikami. Príčinou poklesu bola efektívna daňová reforma či veľmi intenzívna výmena informácií medzi bankovým sektorom a daňovými úradmi. Jedným z najúčinnějších a najnovších opatrení je radikálny systém online fakturácie „SII“ (e-invoicing), ktorým bola umožnená automatizácia daňovej kontroly. Daňovníci v Španielsku tak musia najprv poslať na daňové úrady všetky svoje vystavené faktúry.

Posledné odhady Európskej komisie ukazujú, že medzera na DPH v SR sa pohybuje okolo 22% VTTL. Síce sa ju podarilo znížiť z takmer 40% (2012), naproti tomu sú úniky dvakrát väčšie v porovnaní s priemerom EÚ a hlavne dvakrát väčšie ako v Česku či Maďarsku. V rámci spoločenstva V4 sa SR nachádza suverénne na prvom mieste. Napriek tomu zníženie z 39% na 22% bolo pre krajinu jeden z najväčších úspechov verejných financií za celú históriu samostatného štátu. Aby sa Slovensko mohlo porovnávať s inými dnešnými novodobými krajinami, vláda musí siahať znova po moderných a najmä účinných opatreniach a rovnako nevzdať svoj doterajší boj.

Závažnosť únikov dokazuje aj fakt, že ak by SR dosiahla rovnaké percentuálne zníženie daňovej medzery ako tomu bolo v Poľsku, v roku 2017 by sa jej príjmy navýšili o viac ako 500 miliónov EUR, čo pre tak malý štát predstavuje obrovské množstvo peňazí.

Dôležitým balíkom opatrení, ktorý prijala Slovenská republika v roku 2012, bol Akčný plán boja proti daňovým podvodom. Bol rozdelený do 3 etáp a obsahoval množstvo krokov ako napríklad povinnosť finančnej zábezpeky pri DPH registrácii, rozšírenie mechanizmu reverse-charge, povinnosť predkladať kontrolný výkaz či súhrnný výkaz, povinnosť bezhotovostnej platby nad 10 000 EUR a mnoho iných. Podľa Národného kontrolného úradu Akčný plán pre SR priniesol cca 2,5 miliárd EUR, čo predstavovalo 3,1% HDP. Za dôležité nástroje boja proti únikom tiež považujeme daňovú kobru a daňovú kontrolu. Medzi najnovšie opatrenie patrí zavedenie e-Kasy, ktorým sa očakáva pokles medzery na DPH o 15% v sektoroch maloobchodu, služieb a HORECA.

Aj na základe našej analýzy môžeme potvrdiť, že za najúčinnšie nástroje v SR považujeme kontrolný výkaz a mechanizmus „reverse-charge“. KV bol zavedený v roku 2014 a pre Slovensko priniesol značné zníženie rizikových transakcií, a teda zvýšenie vlastnej daňovej povinnosti a zníženie nadmerného odpočtu. Na druhej strane je častokrát kritizovaný za vysoko nákladovo-administratívnu záťaž pre podniky.

Medzera na DPH sa v SR síce značne znížila, no stále sa nachádza vysoko nad priemerom všetkých členských štátov EÚ. Daňové subjekty neustále veľmi flexibilne zamieňajú svoje stratégie vyhnutia sa daniam na základe prijatých opatrení. Na podklade týchto faktov považujeme za potrebné aktualizovať Akčný plán aj na ďalšie roky a prísť s novými nástrojmi.

V našej diplomovej práci sme taktiež poskytli odporúčania, ktoré by značne eliminovali úniky na DPH. V rámci boja proti týmto nelegálnym aktivitám vysoko odporúčame, aby bol kladený najväčší dôraz na:

- ✓ využívanie umelej inteligencie a vzájomnej spolupráce medzi štátmi na získanie a spracovanie čo najväčšieho počtu dát,
- ✓ čo najefektívnejšiu daňovú kontrolu,
- ✓ „reporting“ v reálnom čase.

Taktiež sme pre Slovenskú republiku odporučili, aby sa nechala inšpirovať práve našimi analyzovanými štátmi, a to Poľskom a Španielskom. Možnosťou by boli opatrenia ako e-invoicing či systém spolupráce s bankovým sektorom STIR. Ako sme už bližšie zmienili, Národná bločková lotéria už neplní svoju efektivitu ako doteraz, preto odporúčame zrušenie tohto opatrenia.

Treba mať na pamäti, že účinný výber DPH je základným kameňom boja proti podvodom. Je nutné, aby systém DPH bol založený na väčšej dôvere, a to medzi podnikmi a daňovými správami, ale aj v rámci členských štátov EÚ.

Hlavnou výzvou nie len pre SR, ale aj pre členské štáty EÚ sú údaje. Preto je kladený veľký dôraz na automatickú výmenu informácií a ich zabezpečenie úplnosti medzi členskými štátmi, ale aj medzi podnikmi, bankami a daňovými úradmi.

Komisia EÚ nepretržite apeluje na zásadnú reformu celého systému DPH, aby sa tak stal imúnny voči všetkým nelegálnym aktivitám. Veľkým krokom dopredu sú novo-schválené opatrenia pri online predaji a rovnako aj upravené pravidlá pri výmene informácií jednotlivých členských štátov EÚ.

Európska únia sa tak v budúcnosti bude usilovať o 4 základné zásady:

- ✓ efektívny boj proti podvodom,

- ✓ jednotné kontaktné miesto pri všetkých cezhraničných transakciách,
- ✓ prechod na zdaňovanie na základe zásady krajiny určenia,
- ✓ zníženie byrokracie (zrušenie Súhrnného výkazu).

Môžeme teda konštatovať, že diplomová práca tak splnila vďaka stanoveným čiastkovým cieľom svoj hlavný účel. Je obzvlášť dôležité, aby vlády jednotlivých štátov brali boj proti daňovým podvodom ako jednu z priorít vo sfére verejných financií. Základným predpokladom eliminácie únikov na DPH je najmä efektívna optimálna daňová politika nie len EÚ, ale aj členských štátov.

Zoznam použitej literatúry

Knihy:

1. KUŠNÍROVÁ, Jana – RABATINOVÁ, Marcela – VÁLEK, Juraj. *Daňová politika a jej vplyv na efektívny výber daní a elimináciu daňových únikov- vybrané aspekty*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 352 s. ISBN 978-80-7552-900-8.
2. MEDVEĎ, Jozef. *Daňová teória a daňový systém*. Bratislava: Sprint dva, 2009, 288 s. Economics. ISBN 978-80-89393-09-1.
3. RYBÁROVÁ, Daniela a kol. *Diagnostika podnikových procesov v kontexte šedej ekonomiky*. Bratislava: Ekonóm, 2016, 85s. ISBN: 978-80-225-4337-8.
4. SARNOWSKI, Jan – SELERA, Paweł. *Reducing the VAT gap: lessons from Poland*. Warsaw : Polish Economic Institute, 2019. 44s. ISBN: 978-83-66306-00-4.
5. ŠEFČÍK, Michael. *Karuselové podvody*. Praha: Leges, 2018, 98 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-252-3.
6. ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky v Slovenskej republike: možnosti ich eliminácie vybranými opatreniami*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. 176 s. ISBN 978-80-8168-603-0.
7. ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, 301 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8.
8. ŠEFČÍK, Michael. *Karuselové podvody*. Praha: Leges, 2018, 98 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-252-3.
9. ZUBALOVÁ, Alena – GERULOVÁ, Lukrécia – GEŠKO, Martin. *Daňové teórie a ich využitie v praxi: daňová teória a politika II. 2. preprac. a dopl. vyd.* Bratislava: Iura Edition, 2012, 198 s. [12,93 AH]. Ekonómia. ISBN 978-80-8078-487-4.

Zborníky a časopisy:

1. BABČÁK, Vladimír a kol. *Daňové úniky a daňové podvody a práve možnosti ich predchádzania (inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva)*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach- ŠafárikPress, 2018. 455 s. ISBN: 978-80-8152-661-9.
2. LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Faktory vzniku daňových únikov*. Ekonomické rozhľady = Economic review: vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave = Quarterly journal of the University of Economics Bratislava. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, 2000, 29(3), 241-255. ISSN 0323-262X.

Internetové zborníky:

1. MAJEROVÁ, Ingrid. *The Impact of Some Variables on the VAT Gap in the Member States of the European Union*. 2016. *Oeconomia Copernicana*, 7(3), 339-355s. ISSN: 2353-1827. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.12775/OeC.2016.020>
2. MARTINEZ, Julia. The use of electronic transaction reporting systems to prevent and detect VAT fraud- experience in Spain. *Tax Tribune: Magazine of the Intra-European Organisation of Tax Administrations*. Budapest: IOTA, 2016, 35, 96s. ISSN: 1418-4818. Dostupné na: https://www.iota-tax.org/sites/default/files/publications/public_files/tax_tribune_35.pdf
3. MORAVEC, Lukáš – HINKE, Jana – KAŇKA, Stanislav. *Stanovení mezery DPH - případ České republiky*. *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2018, 66(4), 450-472. ISSN 0032-3233
4. SOPKOVÁ, Eva – RAŠKOVSKÁ, Katarína. *Daňové úniky v oblasti dane z pridanej hodnoty v podmienkach Slovenskej republiky*. *Acta academica karviniensia: vědecký recenzovaný časopis*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta, 2013, 13(1), 147-158s. ISSN 1212-415X.
5. Schneider, F., Raczkowski, K. and Mróz, B. (2015), "Shadow economy and tax evasion in the EU", *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 18 No. 1, pp. 34-51. ISSN: 1368-5201
6. ZUBALOVÁ, Alena – BOÓR, Matej – KOČKOVIČOVÁ, Jana. *The Size of the Shadow Economy as an Indicator of Tax Collection Efficiency*. *Ekonomické rozhľady: vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave*. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, 2019, 48(2), 125-140. ISSN 0323-262X.

Internetové zdroje:

1. ACCORDANCE VAT. *Immediate supply of information (SII) system update*. Dostupné na: <https://www.accordancevat.com/spain/spain-immediate-supply-of-information-isi-sii-system-update/>
2. ALM, James. *Measuring, Explaining, and Controlling Tax Evasion: Lessons from Theory, Experiments, and Field Studies*. Los Angeles: Tulane University-Department of Economics, 2012. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/284674959_Comparing_student_and_non-student_reporting_behavior_in_tax_compliance_experiments

3. AVALARA. *Spain takes on VAT fraud.* Dostupné na: <https://www.avalara.com/vatlive/en/vat-news/spain-takes-vat-fraud.html>
4. BLEVINS FRANKS. *Fighting Tax Evasion In Spain.* Dostupné na: <https://www.blevinsfranks.com/news/blevinsfranks/article/spain-tax-evasion>
5. CORPORATE SERVICES IN POLAND-INTERTAX. *JPK Reporting in Poland at the request of tax administration.* Dostupné na: <https://polishtax.com/jpk-saf-t-reporting-poland-request-tax-administration/>
6. DELOITTE. *New reporting obligations for EU financial institutions from 2024 onwards - Closing the EU VAT gap. 2019.* Dostupné na: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/nl/Documents/financial-services/deloitte-nl-fsi-closing-the-eu-vat-gap.pdf>
7. Euroactiv. *Podvody s DPH už nebudú také jednoduché. Komisia prišla s novými pravidlami.* Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/podvody-s-dph-uz-nebudu-take-jednoduche-komisia-prisla-s-novymi-pravidlami/>
8. Európska komisia. *Akčný plán v oblasti DPH Komisia predkladá opatrenia na modernizáciu DPH v EÚ.* Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_16_1022
9. European Commission. *Analysis of the impact of the split payment mechanism as an alternative VAT collection method Final Report. 2017.* Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/split_payment_report_execsummary_2017_en.pdf ISBN 978-92-79-77051-7.
10. European Commission. *The concept of tax gaps: Report on VAT Gap .2016.* Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/tgpg_report_en.pdf
11. European Commission. *Modernising VAT for cross-border B2C e-Commerce.* 2016. str.8. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/swd_2016_379.pdf
12. European Commission. OLAF- *About us.* Dostupné na: https://ec.europa.eu/anti-fraud/home_sk
13. European Commission - Reckon. *Study to quantify and analyse the VAT gap in the EU 25 Member State. 2009.* 109s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/reckon_report_sep2009.pdf

14. European Commission (TAXUD). *Study to quantify and analyse the VAT Gap in the EU-27 Member States*. 2013. 90s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/vat-gap.pdf
15. European Commission. *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2019 Final Report*. 79s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-full-report-2019_en.pdf
16. European Commission. *The Fiscalis 2020 Programme*. https://ec.europa.eu/taxation_customs/fiscalis-programme_en
17. European Commission. *VAT: New details on rules for e-commerce presented*. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/modernising-vat-cross-border-ecommerce_en
18. EUROPEAN COMMISSION (TAXUD). *VAT listings – implementation in EU Member States*. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat_listings_in_eu_en.pdf
19. Európska komisia. *Európska komisia navrhuje rozsiahlu reformu systému DPH v EÚ*. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_17_3443
20. EUROPEAN COURT OF AUDITORS. *E-commerce: many of the challenges of collecting VAT and customs duties remain to be resolved*. Report 12/2019. Dostupné na: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/e-commerce-12-2019/en/>
21. European Parliament. *VAT fraud - Economic impact, challenges and policy issues-2018*. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>
22. EUROPOL. *About us*. Dostupné na <https://www.europol.europa.eu/about-europol>
23. Finanční správa CZ. *Karusel (karuselový podvod)*. Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-pridane-hodnoty/kontrolni-hlaseni-DPH/karusel>
24. FSSR. *E-Kasa*. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/ekasa>
25. FSSR. *Najlepšia efektívna daňová sadzba*. 2017. Dostupné na <https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniek/detail-novinky/naj-eds-na/bc>

26. Global VAT Compliance. *TNA: the new anti-VAT fraud tool from EC*. Dostupné na: https://www.globalvatcompliance.com/transaction-network-analysis-anti-vat-fraud-system/?fbclid=IwAR0_PXCrcQo9AQum8W8ruzmln0qBW9GE8FbhIAotNn99Ou-AvhvtTKop7Q
27. Go European Union. *New European rules on VAT for e-commerce adopted*. Dostupné na: <https://goeucommerce.com/european-vat-electronic-e-commerce-new-rules-adopted/>
28. GLOB SK. *V bločkovej lotérii sa rozdali milióny aj autá. Veľkú slávu má za sebou, čo s ňou bude ďalej?* Dostupné na: <https://glob.zoznam.sk/v-blockovej-loterii-sa-rozdali-miliony-aj-auta-velku-slavu-ma-za-sebou-co-s-nou-bude-dalej/>
29. IFP MF SR. *Odhad straty príjmov z dane z pridanej hodnoty. 2012*. Dostupné na: <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/manualy/23-danova-medzera-dph.html>
30. IFP MF SR. *Daňová medzera na DPH- Manuál. 2019*. Dostupné na: <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/>
31. KPMG. *Akčný plán boja proti daňovým podvodom*. Dostupné na: <https://www.danovky.sk/sk/akcny-plan-boja-proti-danovym-podvodom>
32. LEXOLOGY. *Spain launches a tax control plan focusing on information and investigation of fraud*. Dostupné na: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=15a04c62-cba5-4aae-962b-e7808afdb7e4>
33. MFSR. *Boj proti daňovým únikom pokračuje*. Dostupné na <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/boj-proti-danovym-unikom-pokracuje.html>
34. Najvyšší kontrolný úrad SR. *Záverečná správa 2017-Účinnosť opatrení politiky boja s podvodmi na DPH*. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/>
35. RACONTEUR. *How Italy is tackling VAT fraud*. Dostupné na: <https://www.raconteur.net/finance/italy-vat-fraud>
36. SITA. *Poslanci schválili e-kasu, pokladnice sa budú musieť pripojiť na finančnú správu*. Dostupné na: <https://www.epi.sk/clanok-z-titulky/poslanci-schvalili-e-kasu-pokladnice-sa-budu-musiet-pripojit-na-financnu-spravu-spravodajstvo-12-2018.htm>
37. ŠÚSR

38. TMF GROUP. *Spain plans immediate reporting to help close VAT gap*. Dostupné na: <https://www.tmf-group.com/en/news-insights/articles/2015/october/spanish-vat-gap-changes/>
39. The first news. *VAT Busters! Poland's fight against tax fraud sees huge reduction in VAT gap*. Dostupné na: <https://www.thefirstnews.com/article/vat-busters-polands-fight-against-tax-fraud-sees-huge-reduction-in-vat-gap-4802>